
MAPOVÁNÍ REALIZACE VZDĚLÁVACÍHO OBORU FILMOVÁ/ AUDIOVIZUÁLNÍ VÝCHOVA NA ČESKÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH A GYMNÁZIÍCH

**Exkluzivně pro Ministerstvo kultury
České republiky**

**MINISTERSTVO
KULTURY**

**Zpracovala: Katedra filmových studií
Filozofické fakulty
Karlovy Univerzity v Praze**

Autoři:

Mgr. et MgA. Tereza Czesany Dvořáková, Ph. D.

Mgr. Šimon Bauer

Mgr. Benjamin Petruželka

2016

**UNIVERZITA
KARLOVA
V PRAZE**

FF UK

**KATEDRA
FILMOVÝCH
STUDIÍ**

OBSAH

SHRUTÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH POZNATKŮ Z VÝZKUMU	1
1. METODIKA PRÁCE A VÝBĚR VZORKŮ	2
1.1. CÍLE VÝZKUMU	2
1.2. DEFINICE POJMU FILMOVÁ/ AUDIOVIZUÁLNÍ VÝCHOVA	2
1.3. METODIKA VÝZKUMU (VÝBĚR VZORKU, SBĚR DAT)	3
1.3.1. CÍL I: ZACHYCENÍ ROZŠÍŘENÍ VÝUKY F/AV NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH A GYMNÁZIÍCH	3
1.3.2. CÍL II: POPIS POSTOJŮ NA ŠKOLÁCH, KTERÉ F/AV NEVYUČUJÍ	4
1.3.3. CÍL III: POPSAT ZKUŠENOSTI S PRAXÍ NA ŠKOLÁCH, KTERÉ F/AV VYUČUJÍ	4
1.4. TÝM ŘEŠITELŮ	5
1.5. REALIZACE PROJEKTU	5
2. VÝSLEDKY VÝBĚROVÉHO ŠETŘENÍ CÍL I: ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY VZORKU A ROZŠÍŘENÍ VÝUKY F/AV	6
2.1. ZÁKLADNÍ ŠKOLY: ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY VZORKU	6
2.2. ZÁKLADNÍ ŠKOLY: ROZŠÍŘENÍ F/AV	7
2.3. GYMNÁZIA: ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY VZORKU	7
2.4. GYMNÁZIA: ROZŠÍŘENÍ F/AV	8
3. VÝSLEDKY VÝBĚROVÉHO ŠETŘENÍ CÍL II: ŠKOLY, KTERÉ VZDĚLÁVACÍ OBOR F/AV NEVYUČUJÍ	9
3.1. ZÁKLADNÍ ŠKOLY	9
3.2. GYMNÁZIA	11
3.3. CHYBĚJÍCÍ KAPACITY PRO VÝUKU F/AV VÝCHOVY NA OBOU TYPECH ŠKOL	13
3.4. DALŠÍ VYUŽITÍ FILMU NA OBOU TYPECH ŠKOL	14
4. VÝSLEDKY VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ CÍL III: ŠKOLY A PEDAGOGOVÉ, KTERÍ VYUČUJÍ VZDĚLÁVACÍ OBOR F/AV	15
4.1. ŠKOLA	15
4.2. VÝUKA	17
4.3. PEDAGOG	19
4.4. VÝZNAM F/AV - PODMÍNKY PRO ROZVOJ OBORU	26

SHRNUTÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH POZNATKŮ Z VÝZKUMU

- **Vzdělávací obor filmová/ audiovizuální výchova se v současné době vyučuje na velmi malém množství českých základních škol. Kladně na otázku, zda obor vyučují, odpovědělo pouze 1,9 % z námi oslovených 161 náhodně vybraných základních škol.**
- **Výrazně vyšší je výskyt výuky filmové/ audiovizuální výchovy na gymnáziích. Z námi osloveného vzorku 52 náhodně vybraných gymnázií se obor vyučuje 13 %. Toto číslo je vyšší, než jsme očekávali.**
- **Zájem o zavedení filmové/ audiovizuální výchovy DÁLE deklarují zástupci 9 % základních škol a 16 % gymnázií, na kterých obor dosud nevyučuje.**
- **Výzkum se dále zabýval důvody, proč školy filmovou/ audiovizuální výchovu nevyučují. Celkem 70 % základních škol a 58 % gymnázií, na kterých filmovou/ audiovizuální výchovu neučí, o budoucí výuce neuvažuje proto, že obor nepovažují za důležitý nebo mají jiné oborové priority. Ostatní školy uvedly jiné důvody: chybějící kapacity, neznalost oboru a další. Mezi nejčastěji zvolené chybějící kapacity patří u základních škol nedostatek kvalifikovaných pedagogů, potřebného vybavení, financí a hodinové dotace. V případě gymnázií byly nejčastěji uváděny chybějící hodinová dotace a nedostatek kvalifikovaných pedagogů.**
- **Pedagogové, kteří vyučují filmovou/ audiovizuální výchovu, si podklady pro výuku připravují v drtivé většině sami (92 % zúčastněných pedagogů). Často pracují s filmovými ukázkami a vlastními nebo převzatými metodickými materiály. Převládají neformální zdroje informací pro jejich práci – neoborové webové stránky o filmu, populárně-naučná literatura a přátelé, kteří jsou odborníci v dané oblasti. Všichni ve výzkumu zúčastnění pedagogové využívají projekční nebo nahrávací audiovizuální techniku a 78 % z nich také specializované softwary. Mírně převažují pedagogové, kteří ve své výuce upřednostňují receptivní složku nad složkou tvůrčí.**
- **Výrazná většina oslovených pedagogů má zkušenost s výukou filmové/ audiovizuální výchovy kratší než 10 let (89 %). Šetření mezi oslovenými pedagogy také ukázalo, že počet pedagogů vyučujících o filmu narůstá od roku 2012. Pedagogové začínají s výukou oboru nejčastěji (69 %) z vlastní iniciativy. Celkem 44 % respondentů z řad pedagogů uvedlo, že si znalosti doplňují individuálně a nemá žádné formální vzdělání v tomto oboru. Pouze 37 % učitelů filmové/ audiovizuální výchovy uvedlo, že je v profesním kontaktu s dalšími kolegy vyučujícími tento obor. Na otázku, co by pomohlo rozvoji jejich výuky o filmu a audiovizi, volí pedagogové nejčastěji kvalitně zpracované pedagogické materiály, dostatek připravených snadno dostupných filmových ukázek a kvalitní učebnice.**

1. METODIKA PRÁCE A VÝBĚR VZORKŮ

1.1. CÍLE VÝZKUMU

Cílem výzkumu bylo zachytit, v jaké situaci se nachází realizace výuky předmětu filmová/ audiovizuální výchova na českých základních školách a gymnáziích. Dotazníkové šetření i následné skupinové rozhovory byly koncipovány tak, aby zmapovaly situaci ve čtyřech úrovních:

- I. **zachytit, jak je rozšířena výuka filmové/ audiovizuální výchovy na základních školách a gymnáziích¹**
- II. **popsat situaci na školách, které filmovou/ audiovizuální výchovu nevyučují**
- III. **popsat zkušenosti s praxí na školách, které filmovou/ audiovizuální výchovu vyučují**

1.2. DEFINICE POJMU FILMOVÁ/ AUDIOVIZUÁLNÍ VÝCHOVA

Pro účely výzkumu byla filmová/ audiovizuální výchova definován v souladu s jejím pojetím v Rámcových vzdělávacích programech pro základní vzdělávání a pro gymnázia, jejichž součástí je od roku 2009, kdy byla schválena jako doplňkový vzdělávací obor.

Výzkum vychází z toho, že se filmová/ audiovizuální výchova se vyučuje jen tehdy, pokud jsou dodržena následující kritéria:

- A. **film a audiovizuální díla se stávají obsahem výuky – jsou předmětem jejího zájmu a neslouží jen jako prostředek výuky – nástroj pro ilustraci probírané látky v jiném oboru;**
- B. **výuka ve smyslu bodu A se uskutečňuje v pravidelném a opakovaném režimu;**
- C. **výstupy z výuky jsou klasifikovány.**

Současně definice předpokládá, že filmová/ audiovizuální výchova může být součástí jiného předmětu (výtvarné výchovy apod.) a že výuka filmové/ audiovizuální výchovy může ve škole probíhat ve spolupráci s externí institucí, pakliže jsou splněny výše uvedené body A-C.

Pro účely dalšího textu zkracujeme pojem filmová/ audiovizuální výchova zkratkou „F/AV“, v případě že je zapotřebí zdůraznit aspekty výuky, je použita zkratka „výuka F/AV“

1 - Výzkum se s ohledem na zadání nezabýval dalšími typy škol, na kterých může probíhat výuka filmové/ audiovizuální výchovy – typicky některé střední odborné školy, základní umělecké školy, vybrané vysoké školy aj.

1.3. METODIKA VÝZKUMU (VÝBĚR VZORKU, SBĚR DAT)

Pro splnění jednotlivých cílů výzkumu byly zvoleny různě vybrané vzorky pedagogů a škol.

1.3.1. CÍL I: ZACHYCENÍ ROZŠÍŘENÍ VÝUKY F/AV NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH A GYMNÁZIÍCH

K naplnění tohoto cíle byla uskutečněna 2 výběrová šetření za účelem sestavení reprezentativních výběrových vzorků populace – jedno v základním souboru základních škol v ČR a druhé v základním souboru gymnázií v ČR.

A. Výběrové šetření základních škol

vycházelo ze seznamu (opory výběru) základních škol, zveřejněného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.² Adresář obsahoval údaje o 4.190 základních školách na území ČR. Z tohoto seznamu bylo vybráno **celkem 161 základních škol**.³ Školy byly vybrány pomocí stratifikovaného náhodného výběru. V prvním kroku byl určen počet škol, které budou vybrány z každého kraje tak, aby bylo dosaženo poměrného **zastoupení škol z jednotlivých krajů**. Ve druhém kroku byly v rámci krajů náhodně vybrány základní školy tak, aby poměrně reprezentovaly 4 předem definované kategorie podle **velikosti obce**.⁴

B. Výběrové šetření gymnázií

vycházelo ze seznamu gymnázií Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (opory výběru).⁵ Adresář obsahoval údaje o 374 gymnáziích na území ČR. Z tohoto seznamu bylo stratifikovaným náhodným výběrem vybráno **celkem 52 gymnázií**.⁶ V prvním kroku byl určen počet škol, které budou vybrány z každého kraje tak, aby bylo dosaženo poměrného **zastoupení škol z jednotlivých krajů**. Ve druhém kroku byly v rámci krajů náhodně vybrány gymnázia tak, aby poměrně vzhledem k struktuře základního souboru reprezentovaly 2 kategorie zřizovatelů – kraje a ostatních zřizovatelů.

Oslovování škol a rozesílání dotazníků v rámci dvou uvedených vzorků se realizovalo pomocí hromadné emailové obsílky. V případě, že zástupci školy na email nereagovali, ani nevyplnili dotazník, byli osloveni telefonicky. V případě, že zástupci školy vyplnění dotazníku odmítli, a nebo se školu nepodařilo kontaktovat, byl z dané kategorie náhodně vybrán adekvátní náhradník, který splňoval parametry kategorie, z níž příslušná škola vypadla.

V rámci výběrového šetření základních škol se nepodařilo kontaktovat 8 škol (5 % vybraných základních škol), 16 škol se odmítlo zúčastnit výzkumu (10 % vybraných základních škol).

2 - Výběr z adresáře škol a školských zařízení. Dostupné na WWW: <http://stistko.uiv.cz/registr/vybskolrn.asp> [cit. 15. 12. 2016].

3 - Počet vybraných škol byl omezen také finančními limity výzkumu.

4 - První kategorie obsahovala krajská města a města, která jsou z hlediska počtu obyvatel větší než nejmenší krajské město (Karlovy Vary). Kromě 13 krajských měst to je ještě Havířov, Kladno, Frydek-Místek, Karviná, Opava, Most, Děčín a Teplice. Druhou kategorii tvořila města menší než Karlovy Vary a větší než 10 000 obyvatel. Třetí kategorii tvořily města pod 10 000 a nad 3 000 obyvatel. Čtvrtou kategorii tvořily obce pod 3 000 obyvatel.

5 - Výběr z adresáře škol a školských zařízení. Dostupné na WWW: <http://stistko.uiv.cz/registr/vybskolrn.asp> [cit. 15. 12. 2016].

6 - Počet vybraných škol byl omezen také finančními limity výzkumu.

V rámci výběrového šetření gymnázií se nepodařilo kontaktovat 2 školy (4 % vybraných gymnázií) a celkem 7 škol se odmítlo zúčastnit výzkumu (13 % vybraných gymnázií).

Ve výsledku tedy máme 2 výběrové vzorky – základních škol a gymnázií. Reprezentativity těchto výběrových vzorků bylo dosaženo výše uvedeným způsobem. Výsledky výzkumu, které popisují vlastnosti těchto 2 výběrových vzorků, jsou tedy reprezentativní pro tyto 2 zmíněné základní soubory na úrovni České republiky. Výsledky jsou pro tyto dva výběrové soubory prezentovány odděleně.

1.3.2. CÍL II: POPIS POSTOJŮ NA ŠKOLÁCH, KTERÉ F/AV NEVYUČUJÍ

Pro dosažení tohoto cíle byl použit výběrový vzorek shodný s výběrovým šetřením pro Cíl 1 (viz výše) s tím rozdílem, že v tomto případě analyzovaný datový soubor obsahoval pouze školy, které se v dotazníkovém šetření vyjádřily, že F/AV neučí. Výsledky jsou tedy zmíněné základní soubory na úrovni České republiky reprezentativní. Výsledky jsou prezentovány odděleně pro výběrový soubor základních škol a gymnázií.

1.3.3. CÍL III: POPSAT ZKUŠENOSTI S PRAXÍ NA ŠKOLÁCH, KTERÉ F/AV VYUČUJÍ.

Vzorek škol, které F/AV vyučují, byl získán dvojím způsobem:

A. První část vzorku

byla získána z výběrového šetření základních škol a gymnázií (viz kap. 1.3.1.) a sestavena ze škol, které se v dotazníkovém šetření vyjádřily, že učí F/AV. Jedná se celkem o 10 škol.

B. Druhá část vzorku

byla získána metodou tzv. „sněhové koule“ na základě veřejných, osobních i profesních referencí s předpokladem, že daná škola či pedagog F/AV vyučují. Kontakty na školy a pedagogy jsme získali od zástupců existující Pracovní skupiny pro podporu filmové / audiovizuální výchovy,⁷ další skupinu kontaktů zajistila paralelní rešerše ve veřejných zdrojích (webové stránky vybraných základních a středních škol aj.), a poslední část pak byla doplněna na základě výzvy v samotném dotazníku, v níž byli oslovení pedagogové požádáni o zprostředkování kontaktů na své kolegy, o nichž se domnívají, že F/AV vyučují. Výsledkem byla identifikace 57 škol, které byly obeslány online dotazníkem sestaveným speciálně za účelem průzkumu praxe na školách, kde se F/AV vyučuje. V rámci této části dotazníkového šetření se ukázalo, že některé vytipované školy, resp. předměty, neodpovídají definici F/AV, a musely být vyřazeny. Jeden pedagog, o kterém víme, že F/AV vyučuje, se výzkumu přes opakované výzvy nezúčastnil.

Výstupem dotazníkového šetření bylo nakonec 28 dotazníků z 28 škol, které vyučují F/AV. Zkušenosti s výukou F/AV jsme také analyzovali na úrovni jednotlivých pedagogů. Zde jsme identifikovali 27 konkrétních učitelů FA/V. Jedna pedagožka totiž vyučuje na 2 školách a tak vyplnila 2 dotazníky. Tyto skutečnosti jsou zohledněny v konečné analýze.

Z výše uvedeného vyplývá, že výsledky nemohou být považovány za reprezentativní pro základní soubor gymnázií a základních škol a ani pro učitele, kteří FA/V vyučují. Výsledky jsou pilotní studii nezmapovaného problému.

⁷ - Více o činnosti této neformální skupiny např. na WWW: <http://filmvychova.cz/cz/akce-a-udalosti/archiv/> [cit. 15. 12. 2016].

1.4. TÝM ŘEŠITELŮ

Mgr. et MgA. Tereza Czesany Dvořáková, Ph. D. – KFS FF UK

Mgr. Šimon Bauer – KFS FF UK

Mgr. Benjamin Petruželka – KS FF UK

Bc. Alexandra Lipovská – externí spolupráce

Bc. Natálie Černá – externí spolupráce

1.5. REALIZACE PROJEKTU

Zima akademického roku 2016/17

2. VÝSLEDKY VÝBĚROVÉHO ŠETŘENÍ CÍL I: ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY VZORKU A ROZŠÍŘENÍ VÝUKY F/AV

2.1. ZÁKLADNÍ ŠKOLY: ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY VZORKU

Vybráno bylo 161 základních škol. Zastoupení škol v jednotlivých krajích je patrné na grafu č. 1. Zastoupení škol podle kategorií velikosti obce, které jsou popsány, je patrné na grafu č. 2.

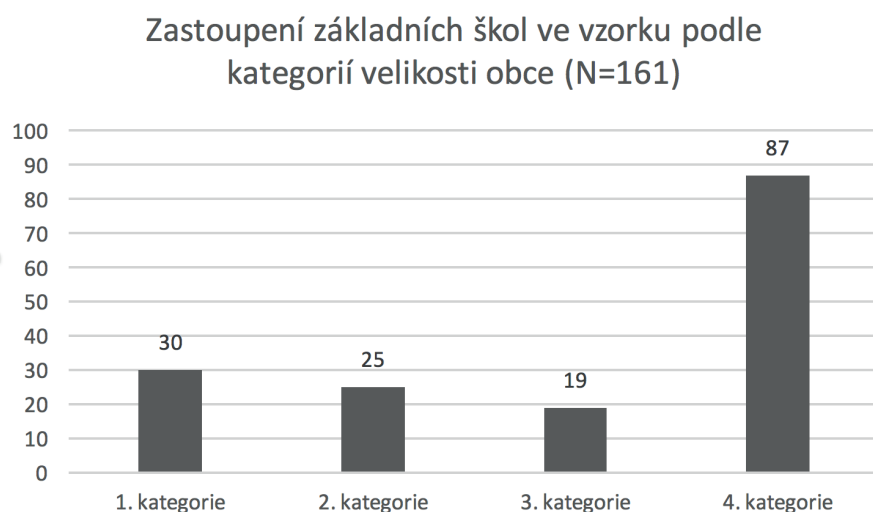
graf č. 1

dotazníková otázka č. 5

Kraj, v němž se Vaše škola nachází

graf č. 2

1. kategorie: krajská města a města, která jsou z hlediska počtu obyvatel větší než nejmenší krajské město (Karlovy Vary). Kromě 13 krajských měst to je ještě Havířov, Kladno, Frýdek-Místek, Karviná, Opava, Most, Děčín a Teplice.

2. kategorie: tvořila města menší než Karlovy Vary a větší než 10 000 obyvatel.

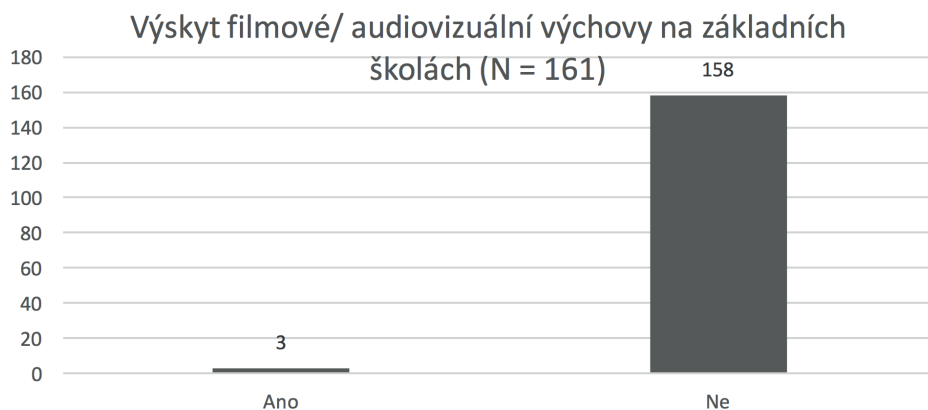
3. kategorie: města pod 10 000 a nad 3000 obyvatel.

4. kategorie: města pod 3000 obyvatel.

2.2. ZÁKLADNÍ ŠKOLY: ROZŠÍŘENÍ F/AV

Na otázku, zda se na **základních školách** vyučuje vzdělávací obor Filmová / audiovizuální výchova, **odpověděli zástupci 3 škol (1,9 %) ze 161 kladně**. Jednalo se o školy v menších a středně velkých obcích – Budyně nad Ohří, Otrokovice a Třebíč. Ve všech 3 případech šlo o školy zřizované krajem. Počet škol, které F / AV učí, odpovídá předpokladu, že se obor na základních školách vyučuje relativně málo. Vzhledem k nízkému počtu škol nelze vyvodit žádné další obecnější závěry o tom, na jakých základních školách se FAV učí. **Graf č. 3**

graf č. 3

dotazníková otázka č. 8

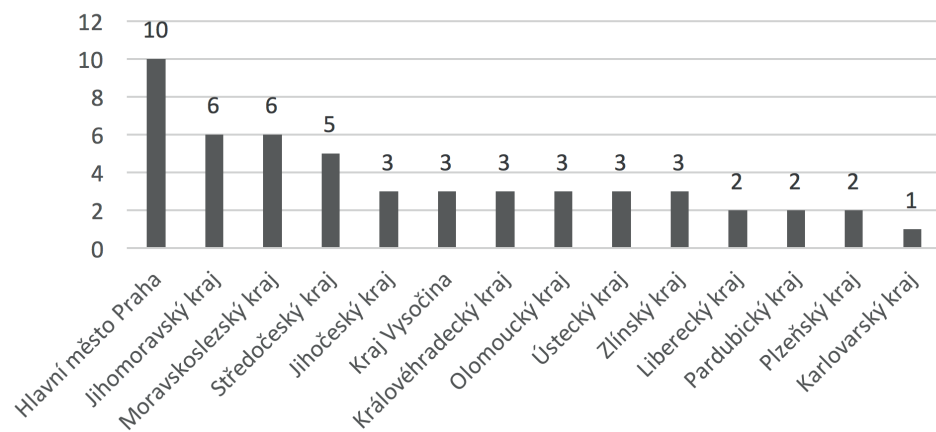
Učí se na Vaší škole filmová/ audiovizuální výchova?

2.3. GYMNÁZIA: ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY VZORKU

Vybráno bylo **52 gymnázií**. Zastoupení škol v jednotlivých krajích je patrné na **grafu č. 4**. Zastoupení škol podle jednotlivých zřizovatelů je pak patrné na **grafu č. 5**.

graf č. 4

Zastoupení gymnázií ve vzorku podle jednotlivých krajů (N=52)

dotazníková otázka č. 5

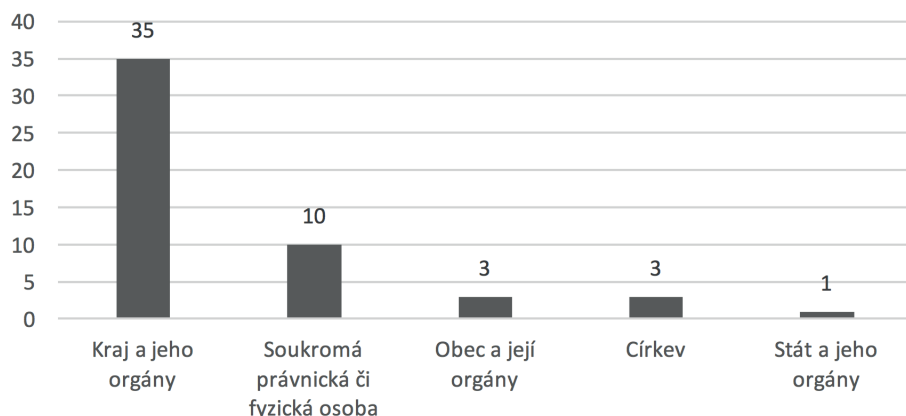
Kraj, v němž se Vaše škola nachází

graf č. 5

Zastoupení gymnázií ve vzorku podle zřizovatelů
(N=52)

dotazníková otázka č. 2

Kdo je zřizovatelem Vaší školy?

2.4. GYMNÁZIA: ROZŠÍŘENÍ F/AV

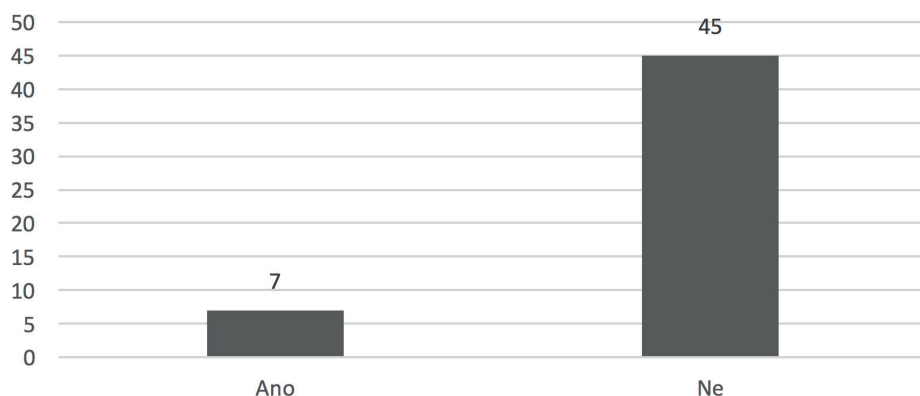
Ve výběrovém vzorku gymnázií **odpovědělo 7 (13 %) zástupců z celkem 52 gymnázií** na otázku, zda filmovou/ audiovizuální výchovu vyučují, **kladně**. Podíl škol s výukou tohoto oboru je tedy podle očekávání výrazně vyšší, než v případě základních škol. Ve výběrovém vzorku se obor relativně často vyskytuje v Praze (33 % z pražských gymnázií). Jednotlivě jsme pak zaznamenali výuku filmové/ audiovizuální výchovy v Jihočeském, Libereckém, Pardubickém a Zlínském kraji, respektive v Kroměříži, Turnově, Táboře a Lanškrouně. Zajímavý údaj ukazují četnosti v rámci kategorií zřizovatelů. Hned 3 ze 7 gymnázií, na kterých se obor vyučuje, má soukromého zřizovatele. Jde o 30 % všech gymnázií s tímto typem zřizovatele ve sledovaném vzorku. Zbývá 4 gymnázia, na kterých se obor vyučuje, jsou zřizována krajem a jeho orgány. V tomto případě jde o 11 % gymnázií podle tohoto typu zřizovatele. **Graf č. 6**

graf č. 6

Výskyt filmové/ audiovizuální výchovy
na gymnáziích (N=52)

dotazníková otázka č. 8

Učíte se na Vaší škole
filmová/ audiovizuální výchova?

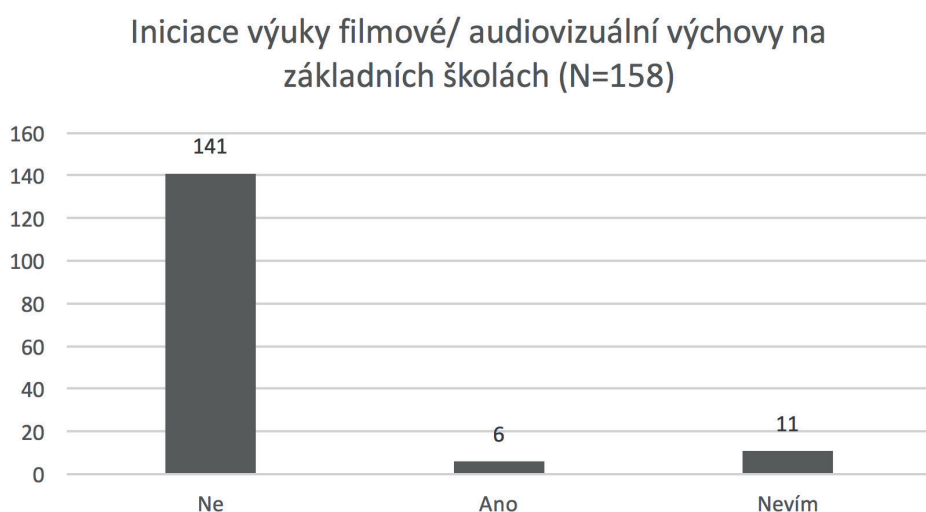
3. VÝSLEDKY VÝBĚROVÉHO ŠETŘENÍ

CÍL II: ŠKOLY, KTERÉ VZDĚLÁVACÍ OBOR F/AV NEVYUČUJÍ

3.1. ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Pro námi sledovaný vzorek 158 základních škol, na kterých se vzdělávací obor filmová/ audiovizuální výchova nevyučuje, platí, že ve většině případů výuku **nikdo neinicioval**. Respektive, výuka byla iniciována vedením školy nebo samotnými učiteli pouze ve 4 případech a ve 2 případech byla iniciována jiným aktérem. **Graf č. 7**

graf č. 7

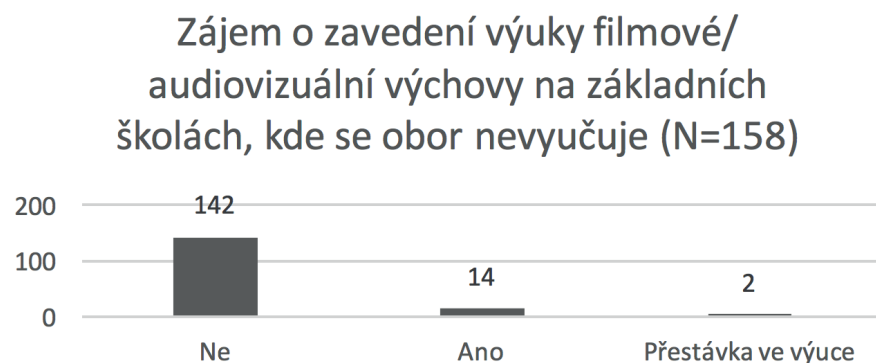

dotazníková otázka č. 41

Inicioval někdo v minulosti na Vaší škole výuku filmové/ audiovizuální výchovy?

Šetření ukázalo, že **většina škol nemá v tuto chvíli zájem výuku oboru zavádět**. Zájem nicméně deklarovalo nezanedbatelné procento 14 škol (9 %). Výjimečné ve vzorku je postavení 2 škol (1 %), které filmovou/ audiovizuální výchovu vyučují, ale aktuálně mají přestávku ve výuce. **Graf č. 8**

graf č. 8

dotazníková otázka č. 42

Vyberte popis, který nejvíce odpovídá situaci vzdělávacího oboru filmová/ audiovizuální výchova na Vaší škole:

** filmová/ audiovizuální výchova se neučí a nechceme ji zavádět*

** máme zájem zavést výuku filmové/ audiovizuální výchovy*

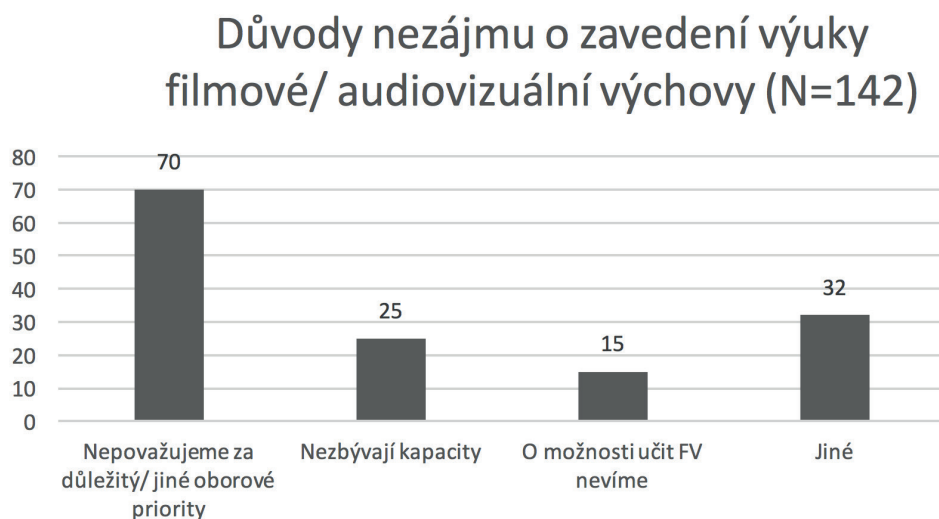
** máme přestávku ve výuce filmové/ audiovizuální výchovy*

Šetření se dále zaměřilo na **důvody, proč se filmová/ audiovizuální výchova nevyučuje**. Základní školy, které nemají zájem o zavedení filmové výuky, tak většinou činí z toho důvodu, že:

- jejich zástupce **nepovažuje obor za důležitý** / škola má **jiné oborové priority** (70 případů - 49 %)
- obor považují za důležitý, ale k zavedení **chybí kapacity** (25 případů - 18 %)
- o možnosti vyučovat filmovou / audiovizuální výchovu **nevědí** (14 škol - 10 %)
- **z jiných důvodů**, jež byly uvedeny 32 školami (23 %).

Viz Graf č. 9

graf č. 9

dotazníková otázka č. 43

Nechceme zavést filmovou/ audiovizuální výchovu, protože:

** o možnosti učít filmovou/ audiovizuální výchovu nevíme*

** obor nepovažujeme za důležitý nebo máme jiné oborové priority*

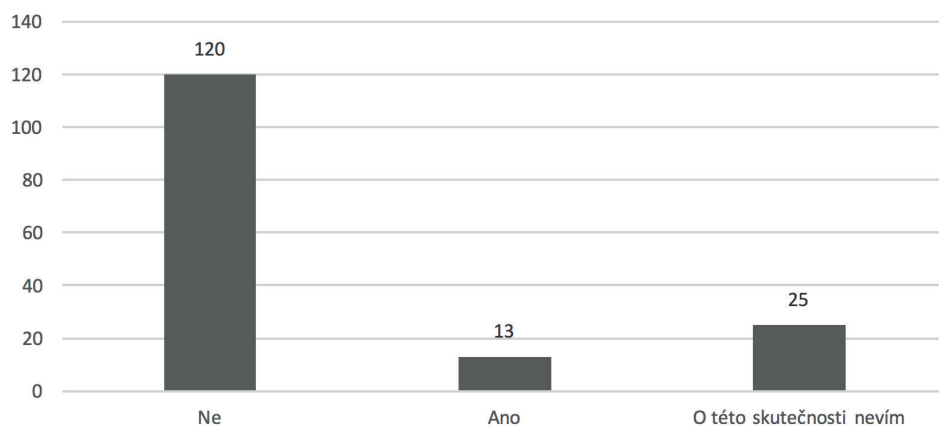
** obor považujeme za důležitý, ale nezbývají kapacity*

** jiné*

Šetření dále ukázalo, že většinu základních škol (120, tj. 76 %) v jejich postojích k filmové / audiovizuální výchově neovlivnila **existence doplňkového vzdělávacího oboru v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání**. Na druhou stranu celkem 13 základních škol (8 %) se cítí být touto skutečností ovlivněno a 25 zástupců základních škol (16 %) o této skutečnosti neví. **Graf č. 10**

graf č. 10

Vliv skutečnosti, že filmová/ audiovizuální výchova je od roku 2009-2010 doplňkovým vzdělávacím oborem dle Rámcových vzdělávacích programů, na situaci filmové/ audiovizuální výchovy na Vaší základní škole? (N=148)

dotazníková otázka č. 46

Ovlivňuje situaci filmové/ audiovizuální výchovy na Vaší škole skutečnost, že obor je od roku 2009/2010 doplňkovým vzdělávacím oborem dle Rámcových vzdělávacích programů pro základní školy a gymnázia?

3.2. GYMNÁZIA

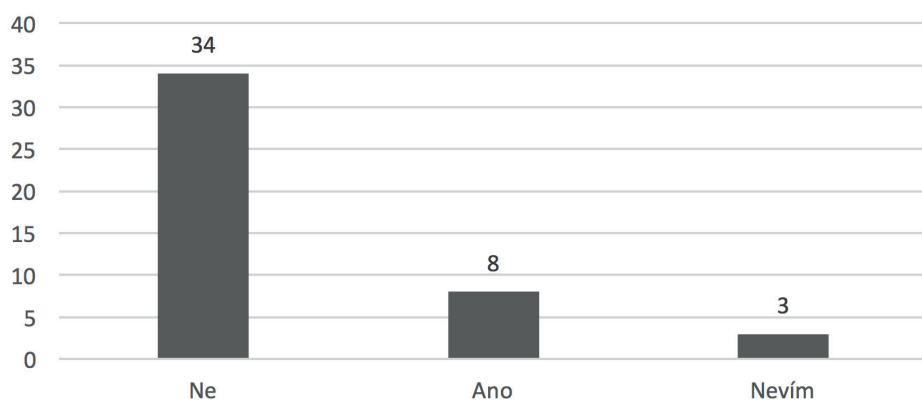
Také pro sledovaný vzorek 45 gymnázií, na kterých se vzdělávací obor Filmová / audiovizuální výchova nevyučuje, platí, že ve většině případů na nich výuku zatím **nikdo neinicioval**. Výuka byla iniciována v 7 případech vedením školy nebo samotnými učiteli a pouze v 1 případě byla iniciována jiným aktérem. **Graf č. 11**

graf č. 11

Iniciace výuky filmové/ audiovizuální výchovy na gymnáziích (N=45)

dotazníková otázka č. 41

Inicioval někdo v minulosti na Vaší škole výuku filmové/ audiovizuální výchovy?

Šetření také ukázalo, že pro gymnázia v našem vzorku platí, že většina z nich (73 %) **nemá v tuto chvíli zájem výuku oboru zavádět**. Zájem nicméně deklarovalo nezanedbatelných 7 škol (16 %). Ve vzorku bylo dále zastoupeno 5 škol (11 %), které filmovou / audiovizuální výchovu vyučují, ale aktuálně mají přestávku ve výuce. **Graf č. 12**

graf č. 12

Zájem o zavedení výuky filmové/ audiovizuální výchovy na gymnáziích, kde se obor nevyučuje (N=45)

dotazníková otázka č. 42

Vyberte popis, který nejvíce odpovídá situaci vzdělávacího oboru filmová/ audiovizuální výchova na Vaší škole:

** filmová/ audiovizuální výchova se neučí a nechceme ji zavádět*

** máme zájem zavést výuku filmové/ audiovizuální výchovy*

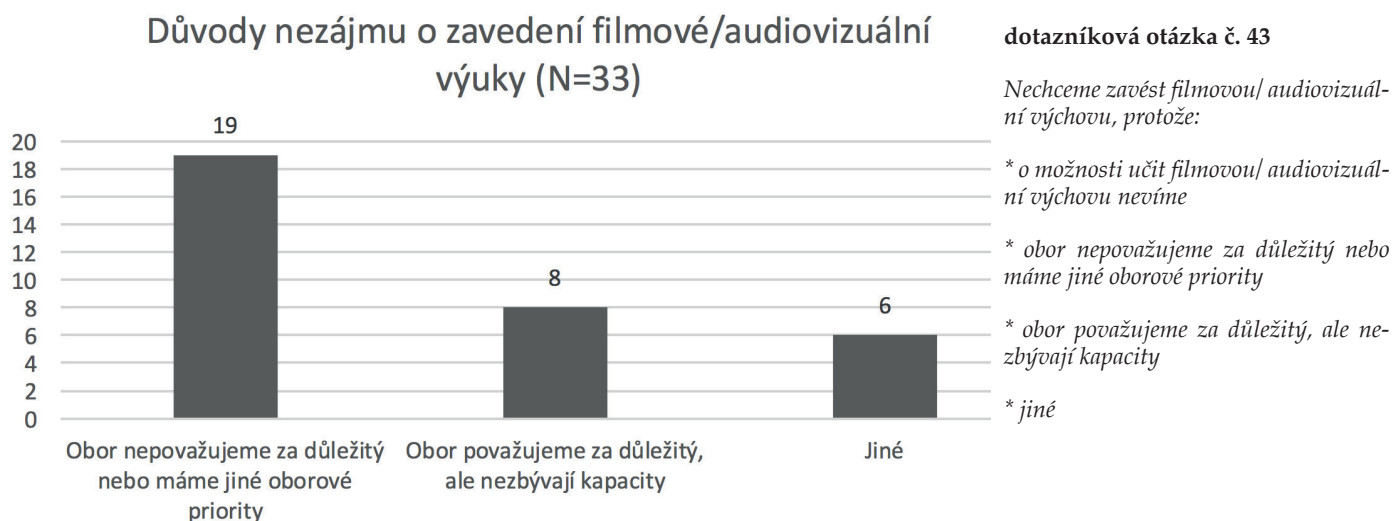
** máme přestávku ve výuce filmové/ audiovizuální výchovy*

Gymnázia, která nemají zájem o zavedení filmové výuky, tak činí z toho důvodu, že:

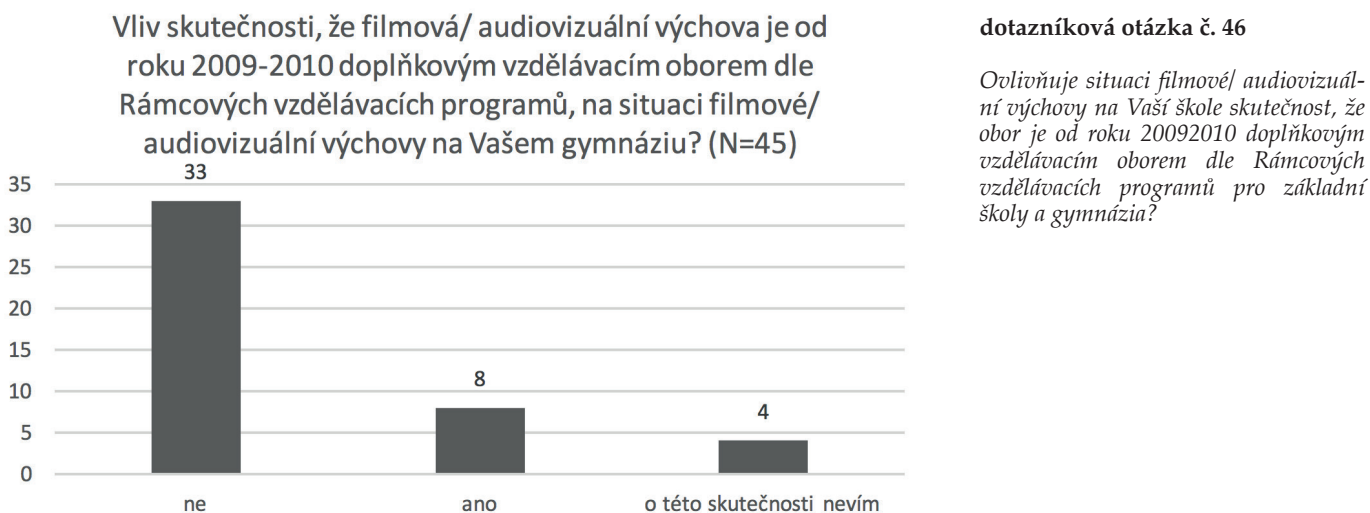
- obor **nepovažují obor za důležitý** / škola má **jiné oborové priority** (19 případů- 58 %),
- jim **chybí kapacity** (8 případů - 24 %).
- **Jiné důvody** se objevily v 6 případech (19 %). Tyto důvody byly následující: „máme jiné priority“, „na našem typu školy to nepovažují za důležité“, „nemáme dostatečný počet zájemců (studentů) pro tuto výuku“, „tuto otázku jsme zatím neřešili“, „učíme mediální výchovu a v jejím rámci i audiovizuální výchovu“, „výuku máme součástí jiných předmětů“. **Graf 13**

graf č. 13

Šetření dále ukázalo, že většinu gymnázií (33 škol – 73 %) v jejich postojích k filmové/ audiovizuální výchově neovlivnil fakt **existence doplňkového vzdělávacího oboru v Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia**. Celkem 8 gymnázií (18 %) se cítí být touto skutečností ovlivněno a 4 zástupci gymnázií (9 %) přiznávají, že o této skutečnosti neví. **Graf č. 14**

graf č. 14

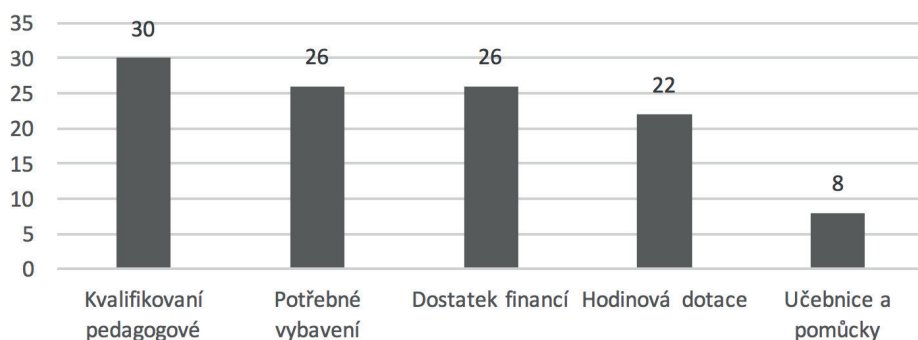
3.3. CHYBĚJÍCÍ KAPACITY PRO VÝUKU F/AV VÝCHOVY NA OBOU TYPECH ŠKOL

V rámci šetření se ukázalo, že celkem **14 základní škol** (9 % celkového počtu základních škol) a **7 gymnázií** (16 % celkového počtu gymnázií), na kterých se filmová/ audiovizuální výchova neučí, vyslovilo svůj zájem o tento obor, ale vyjádřilo se, že na zavedení **chybí potřebné kapacity**.

Průzkum ukazuje, že české **základní školy** vnímají jako **největší překážky** zavedení filmové/ audiovizuální výchovy **chybějící kvalifikované pedagogy, potřebné vybavení, finance a hodinovou dotaci**. Za méně podstatné považují **chybějící učebnice a pomůcky**. **Graf č. 15**

graf č. 15

Chybějící kapacity pro zavedení výuky filmové/ audiovizuální výchovy na základních školách (N=112)

dotazníková otázka č. 45

V čem tkví nedostatek kapacit, který komplikuje zavedení filmové/ audiovizuální výchovy do Vaší školy?

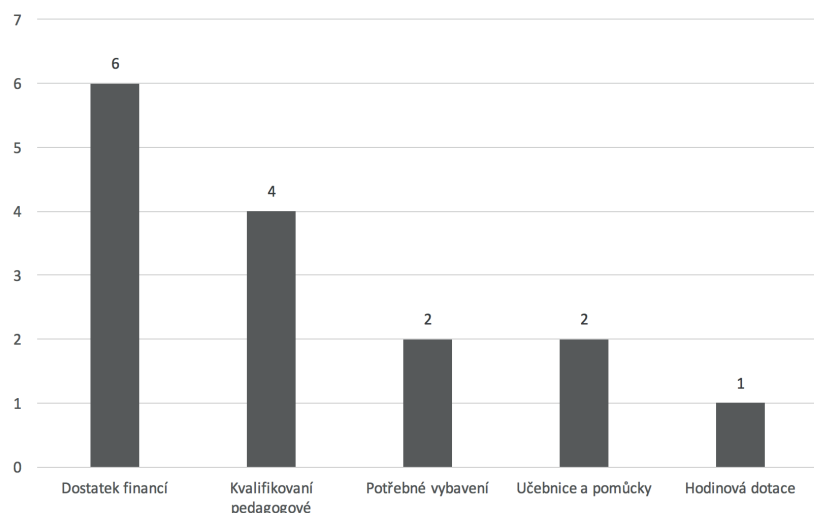
- * kvalifikovaní pedagogové
- * potřebné vybavení
- * hodinová dotace
- * dostatek financí
- * učebnice a pomůcky
- * jiné:

Tato otázka je tzv. „multiple-choice“, která respondentům umožňuje vybrat více možností.

Zástupci českých **gymnázií** označili za **největší překážku** v zavedení filmové/ audiovizuální výchovy **chybějící hodinovou dotaci a nedostatek kvalifikovaných pedagogů**. V menší míře jsou jako chybějící kapacity pro výuku vnímány **nedostatečné vybavení, či absence učebnic a pomůcek**. Pouze 1 gymnázium uvedlo jako důvod **chybějící finance**. **Graf č. 16**

graf č. 16

Chybějící kapacity pro zavedení výuky filmové/ audiovizuální výchovy na gymnáziích (N=15)

dotazníková otázka č. 45

V čem tkví nedostatek kapacit, který komplikuje zavedení filmové/ audiovizuální výchovy do Vaší školy?

- * kvalifikovaní pedagogové
- * potřebné vybavení
- * hodinová dotace
- * dostatek financí
- * učebnice a pomůcky
- * jiné:

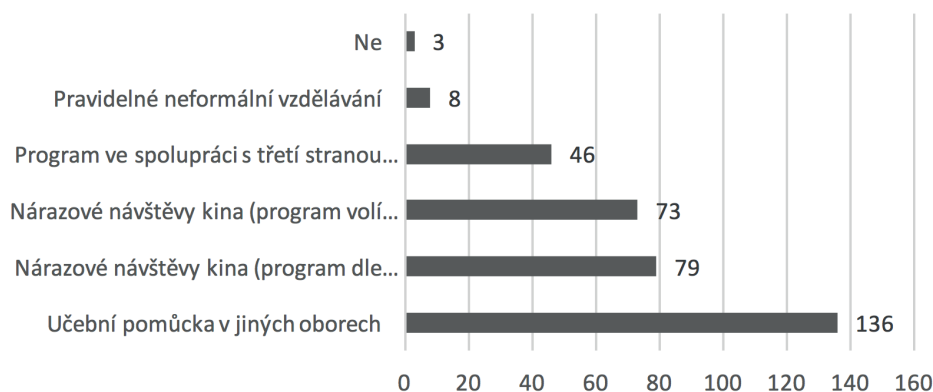
Tato otázka je tzv. „multiple-choice“, která respondentům umožňuje vybrat více možností.

3.4. DALŠÍ VYUŽITÍ FILMU NA OBOU TYPECH ŠKOL

Podle očekávání bylo zjištěno, že téměř všechny základní školy (99,9 % z našeho vzorku) a gymnázia (100 % z našeho vzorku) využívají film jiným způsobem ve výuce a v neformálních kurzech. Jak základní školy, tak gymnázia uvedly na pomyslném prvním místě využití filmu jako učební pomůcky v jiných oborech. Na druhém místě pak označili nárazové návštěvy kin. Základní školy si častěji vybírají z aktuální distribuční nabídky, méně často pak výběr filmu iniciuje pedagog ve vztahu k učivu, výrazně méně často je film vybrán ve spolupráci s dalším subjektem. Gymnázia uvedla na prvním místě výběr filmu pedagogem ve vztahu k probíranému učivu, jako méně častou pak návštěvu kina iniciovanou dalším subjektem a jako nejméně častou návštěvu filmu v kině podle aktuální distribuční nabídky. Základní školy a gymnázia v menší míře využívají film také v rámci aktivit neformálního vzdělávání, které samy organizují. Grafy č. 17 a č. 18

graf č. 17

Jiné využití filmu na základních školách (N=345)

dotazníková otázka č. 47

Využíváte film ve vaší škole jiným způsobem?

* ano, film používáme jako učební pomůcku v jiných oborech (dějepis, cizí jazyky, člověk a svět, mediální výchova v případě, že se řeší společenský přesah, nikoliv umělecká stránka filmu)

* ano, máme pravidelné neformální vzdělávání (odpolední kroužky, dětské/ studentské filmové kluby apod.)

* ano, nárazově organizujeme program ve spolupráci s třetí stranou (organizace nabízející filmové vzdělávání, hosté)

* ano, nárazově navštěvují třídy kino. Program je volen podle aktuální distribuční nabídky

* ano, nárazově navštěvují třídy kino. Program si volí pedagog ve vztahu k učivu

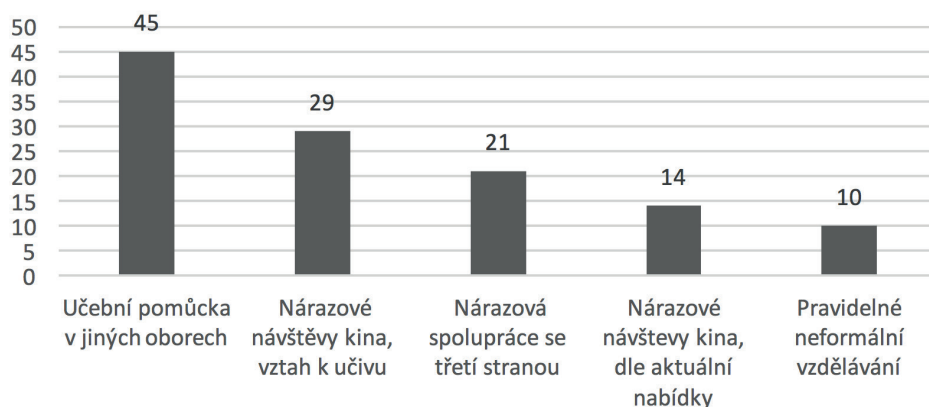
* ne, žádná z uvedených možností neplatí

* jiné

Tato otázka je tzv. „multiple-choice“, která respondentům umožňuje vybrat více možností.

graf č. 18

Jiné využití filmu na gymnáziích (N=119)

4. VÝSLEDKY VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ

CÍL III: ŠKOLY A PEDAGOGOVÉ, KTERÍ VYUČUJÍ VZDĚLÁVACÍ OBOR F/AV

4.1. ŠKOLA

Výsledky prezentované v této části zprávy představují nejlepší možné zmapování škol, na kterých se filmová a vizuální výchova učí. Zde jsme se snažili zmapovat situaci na co největším počtu škol. Datový soubor je složen z několika dalších, viz popis metodologie, a proto výsledky nejsou reprezentativní k celé populaci škol, které obory vyučují. Výsledky tak mohou být zkreslené způsoby sběru dat. Sledovaný vzorek 28 škol, na kterých se vzdělávací obor filmová/ audiovizuální výchova vyučuje, tvoří 9 základních škol a 19 gymnázií, z toho 13 gymnázií má víceletou součást.⁸

Graf 19

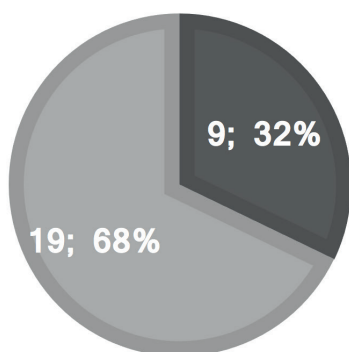
graf č. 19

TYP ŠKOLY (N=28)

dotazníková otázka č. 1

Jaký je typ Vaší školy?

■ Základní škola ■ Gymnázium

Nejvíce základních škol i gymnázií, na kterých se filmová/ audiovizuální výchova vyučuje, je podle očekávání **zřizováno** obcí a jejími orgány, resp. krajem a jeho orgány. Podíl soukromých zřizovatelů je ale poměrně vysoký: 11 % v případě základních škol (oproti 4 % soukromých základních škol mezi všemi českými základními školami) a 31 % v případě gymnázií (oproti 20 % soukromých gymnázií mezi všemi českými gymnázii v České republice). **Grafy 20 a 21**

graf č. 20

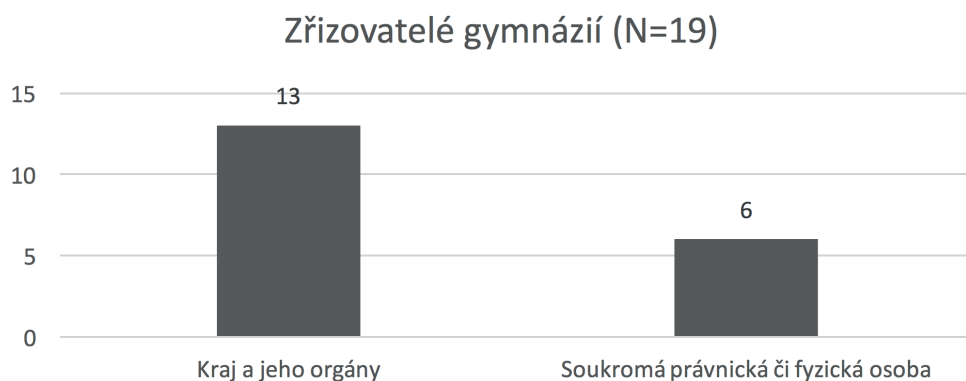
Zřizovatelé základních škol (N=9)

dotazníková otázka č. 2

Kdo je zřizovatelem Vaší školy?

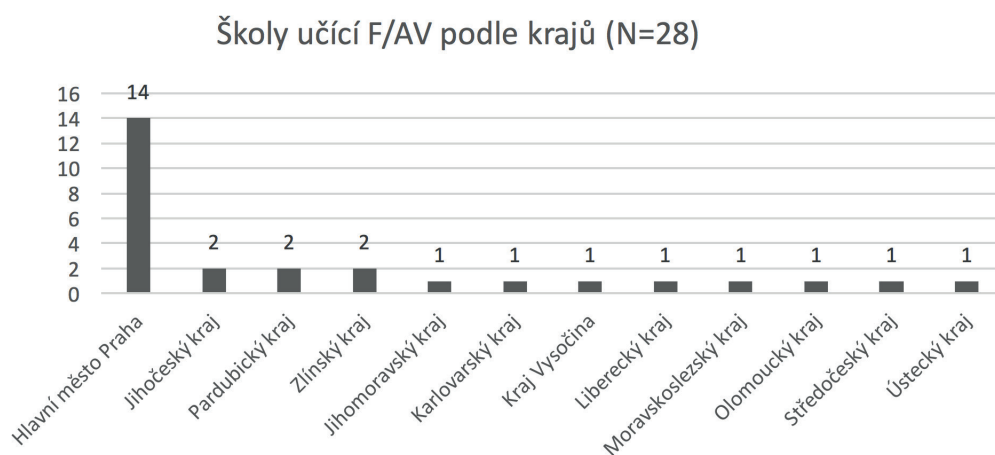
8 - V 1 případě jde o školu, která spojuje více typů škol. Filmová/ audiovizuální výchova se tu učí ale pouze na gymnáziu, proto školu zahrnujeme do kategorie gymnázia.

graf č. 21

dotazníková otázka č. 2

Kdo je zřizovatelem Vaší školy?

Mezi školami, které nabízejí výuku filmové/ audiovizuální výchovy podle očekávání zásadním způsobem převažují školy, které sídlí v hlavním městě Praze.⁹ Přes polovinu škol (50 %), u kterých se nám podařilo dohledat, že obor vyučují, se nachází v tomto kraji. **Graf č. 22**

graf č. 22

dotazníková otázka č. 5

Kraj, v němž se Vaše škola nachází:

Školy, v nichž se vyučuje filmová/ audiovizuální výchova, sídlí především ve větších obcích. Celkem 6 základních škol a 10 gymnázií sídlí v Praze a krajských městech (Ostrava), další 1 základní škola a 8 gymnázií mají sídla ve městech do 10 000 obyvatel (Třebíč, Tábor, Kroměříž, Otrokovice, Ostrov, Poděbrady, Turnov, Jeseník, Lanškroun). Pouze 1 základní škola a 1 gymnázium sídlí v obci s mezi 10 000 a 3 000 obyvateli (Trhové Sviny, Holice) a jen jedna základní škola má sídlo v obci pod 3 000 obyvatel.¹⁰

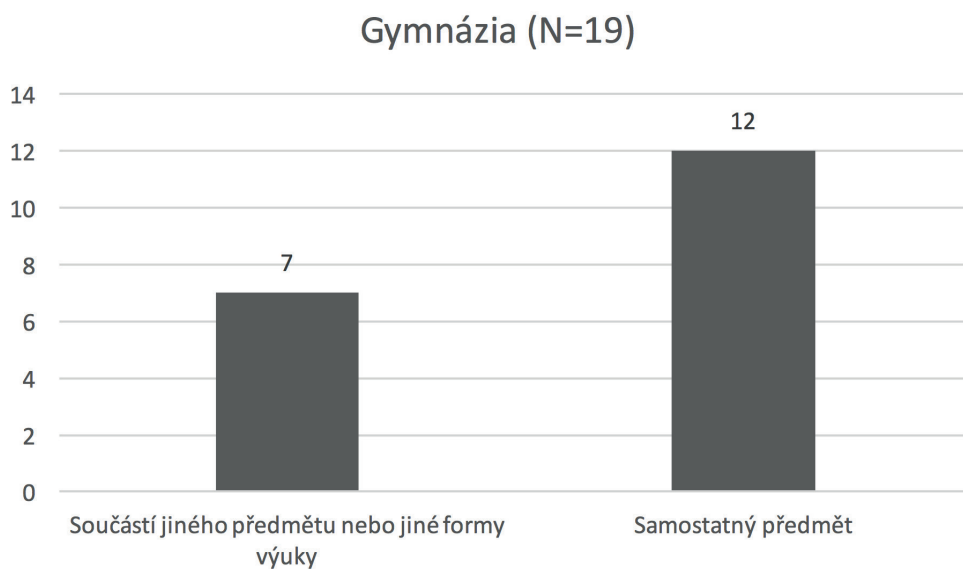
9 - Tento údaj může být částečně zkreslený. Metodu sněhové koule jsme realizovali z Prahy a většina expertů, s nimiž jsme na tipování škol spolupracovali, působí v hlavním městě. Je tedy pravděpodobnější, že jsme nedohledali více pedagogů a škol ze sídel vzdálenějších Praze.

10 - Síť gymnázií v ČR je koncentrována v obcích převážně nad 10 000 obyvatel.

4.2. VÝUKA

Filmová/ audiovizuální výchova se na 16 z námi sledovaných škol (58 %) vyučuje jako **samostatný předmět**. Na těchto školách je tento samostatný předmět ve 3 případech povinný, v 11 případech povinně volitelný, v 1 případě nepovinný a v 1 případě je možná volba mezi povinně volitelným a nepovinným. Na 12 školách (43 %) je filmová/ audiovizuální výchova vyučována jako **součást jiného předmětu**. Dvakrát je ve vzorku zastoupena Mediální výchova, dále pak Umění a kultura, Výtvarná výchova (vč. počítačové grafiky), Mediální a výtvarná výchova, Estetická výchova, Informatika a pracovní vyučování, Český jazyk a Německý jazyk. Na gymnáziích je obor vyučován spíše jako samostatný předmět, zatímco na základních školách mírně převažuje vyučování předmětu jako součást jiného předmětu. **Grafy č. 23 a č. 24**

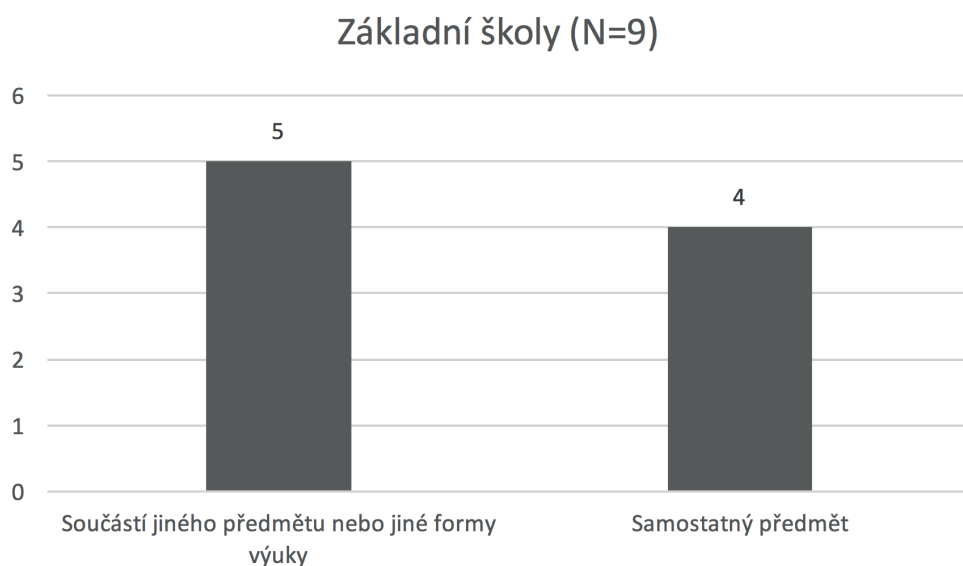
graf č. 23

dotazníková otázka č. 22

Jak je obor filmová/ audiovizuální výchova ve Vašem případě začleněn do výuky?

graf č. 24

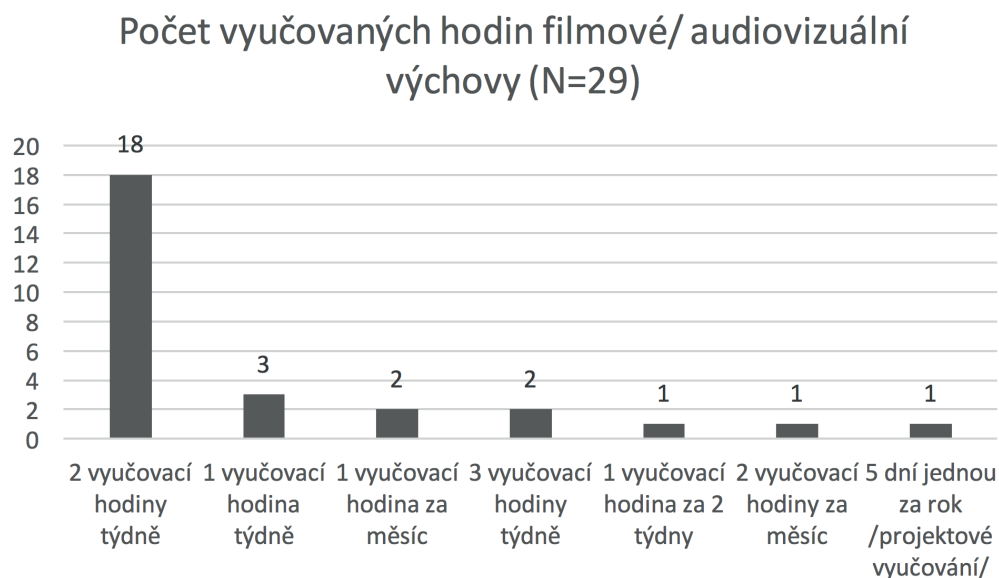

dotazníková otázka č. 22

Jak je obor filmová/ audiovizuální výchova ve Vašem případě začleněn do výuky?

Předměty obsahující filmovou/ audiovizuální výchovu jsou nejčastěji v 18 případech (64 %) vyučovány v **hodinové dotaci** 2 vyučovací hodiny týdně. Ve 3 případech je obor vyučován 1 hodinu týdně – ve všech těchto případech jde o výuku na druhém stupni základní školy a v kvartě na osmiletém gymnáziu. Naopak 2 školy uvádějí velkorysou hodinovou dotaci 3 hodiny týdně. V jednom případě jde o gymnázium se specializací na multimédia, v případě druhém se jedná o povinně volitelný předmět na gymnáziu. **Graf č. 25**

graf č. 25

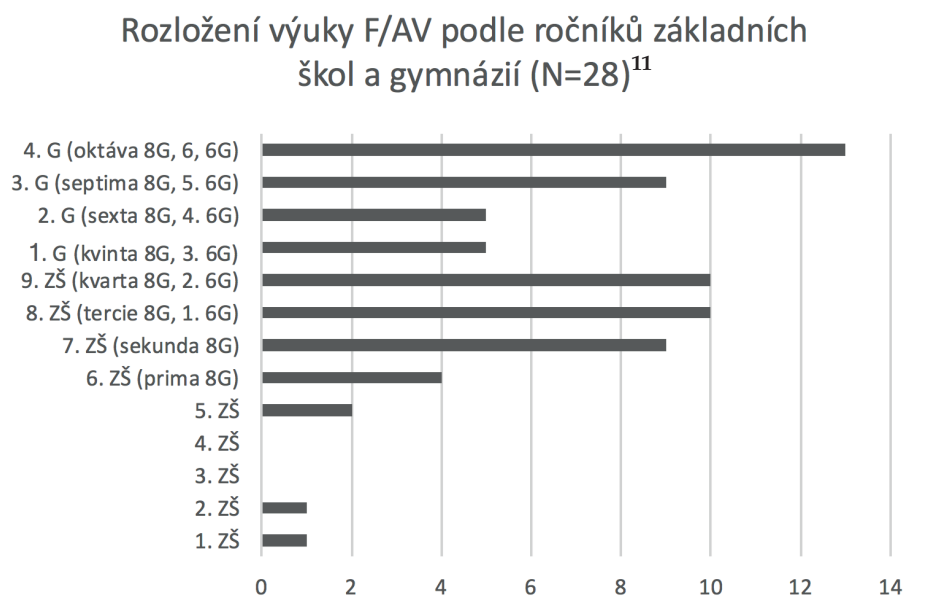

dotazníková otázka č. 25

Jaká je hodinová dotace filmové/ audiovizuální výchovy pro jednoho studenta?

Filmová/ audiovizuální výchova se ve 13 případech (19 %) vyučuje v posledním **ročníku** na gymnáziích (jedno zda víceletých či čtyřletých). Dále se zařazení filmové/ audiovizuální výchovy do výuky nejčastěji vyskytuje v posledních ročnících základních škol (8.-9. třída), či analogicky na gymnáziích pro stejnou věkovou skupinu studentů (tercie či kvarta osmiletých gymnázií, či sekunda šestiletých gymnázií) a to celkem v 10 případech (14 %) pro 8. třídu nebo její ekvivalent na víceletém gymnáziu a v 10 případech (14 %) pro 9. třídu nebo její ekvivalent na víceletém gymnáziu. Pozoruhodné je, že v 1 případě (1,5 %) se F/ AV vyučuje již v 1. třídě a v 1 případě (1,5 %) ve 2. třídě základní školy. **Graf č. 26**

graf č. 26

dotazníková otázka č. 28

V jakých ročnících filmovou/ audiovizuální výchovu vyučujete?

Prosíme vepište čísla ročníků např. „1,2,3“, nebo rozsah např. „1-8“.

Tato otázka je tzv. „multiple-choice“, která respondentům umožňuje vybrat více možností.

¹¹ - Zkratky: ZŠ = základní škola, 6G = šestileté gymnázium, 8G = osmileté gymnázium

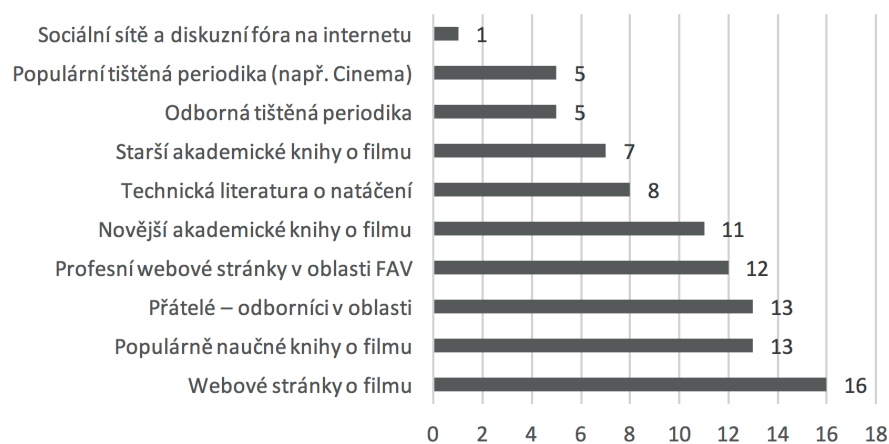
4.3. PEDAGOG

V závěrečné části textu se zaměříme na pedagogy, kteří učí filmovou a audiovizuální výchovu a kteří vyplnili část dotazníku určenou pro učitele tohoto oboru. Na základě našich dotazníku jsme identifikovali 27 konkrétních učitelů tohoto oboru.

Protože v České republice neexistují v současné době pro obor filmová/ audiovizuální výchova téměř žádné výukové materiály, ptali jsme se pedagogů také na to, **z jakých zdrojů vycházejí v přípravách výuky**. Pedagogové uvedli jako nejčastější zdroj informací běžné webové stránky o filmech (filmové databáze, stránky distribučních společností apod.). Poměrně nečekaně se na druhém místě umístil velmi neformální zdroj: přátelé – odborníci v oblasti filmu. Překvapilo také poměrně malé zastoupení periodické literatury (ať již populární nebo odborné). **Graf č. 27**

graf č. 27

Zdroje pro výuku F/AV (N=91)

dotazníková otázka č. 19

Jaké jsou zdroje, které využíváte pro přípravu Vaší výuky filmové/ audiovizuální výchovy?

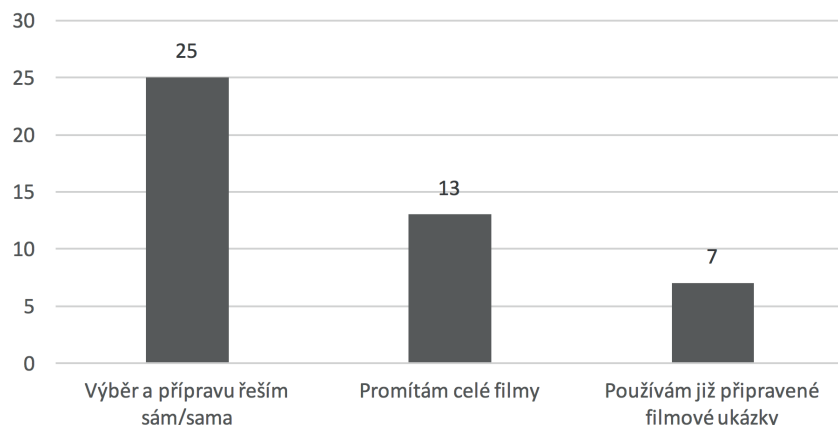
- * starší akademické knihy o filmu (např. Sadoul, Toeplitz)
- * novější akademické knihy o filmu (např. Bordwell Thopsonová, Monaco)
- * populárně naučné knihy o filmu (např. knihy o dějinách filmu bez poznámkového aparátu, memoáry)
- * technickou literaturu o natáčení
- * odborná tištěná periodika (Illuminace, Cinepur)
- * populární tištěná periodika (např. Cinema)
- * profesní webové stránky (např. portál rvp.cz, filmvychova.cz)
- * ostatní webové stránky (např. databáze filmů, stránky distribučních společností)
- * sociální sítě a diskuzní fóra na internetu
- * přátelé – odborníci v oblasti
- * jiné

Tato otázka je tzv. „multiple-choice“, která respondentům umožňuje vybrat více možností.

Vzdělávací plány předmětu si pedagogové – až na 2 výjimky – vytvářejí sami. Výběr a přípravu filmových materiálů si připravují pedagogové většinou také sami, a to v celkem 25 případech (92 %). Poměrně překvapivé je zjištění, že velká skupina pedagogů ve výuce promítá celé filmy, což musí být s ohledem k běžné délce celovečerních i středometrážních snímků a délce vyučovacích hodin časově náročné. **Graf č. 28**

graf č. 28

Výběr ukázek (N=45)

dotazníková otázka č. 31

Filmové ukázky: Prosíme uveďte, jakým způsobem používáte filmové materiály ve výuce.

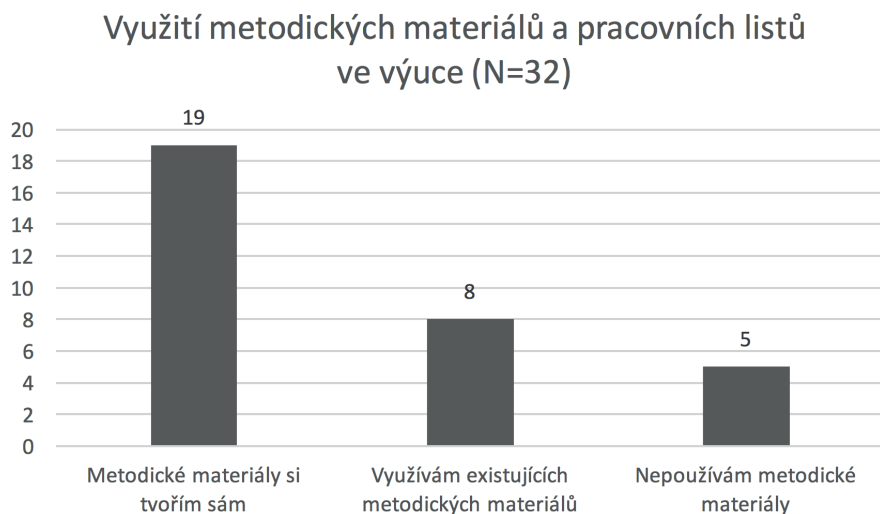
- * výběr a přípravu řeším sám/sama
- * používám již připravené filmové ukázky
- * promítám celé filmy
- * nepoužívám filmové ukázky ani filmy samotné
- * jiné

Tato otázka je tzv. „multiple-choice“, která respondentům umožňuje vybrat více možností.

Podobná situace panuje také v oblasti **přípravy metodických a pracovních listů do výuky**. Tyto materiály využívá 24 pedagogů (89 %) a z nich 19 (70 %) tvoří materiály alespoň částečně sama.

Graf č. 29

graf č. 29

dotazníková otázka č. 32

*Metodické materiály a pracovní listy: *
Prosíme uveďte, jakým způsobem pracujete s metodickými materiály ve výuce.*

** využívám existujících metodických materiálů a/ nebo pracovních listů*

** metodické materiály a/ nebo pracovní listy si tvořím sám/ sama*

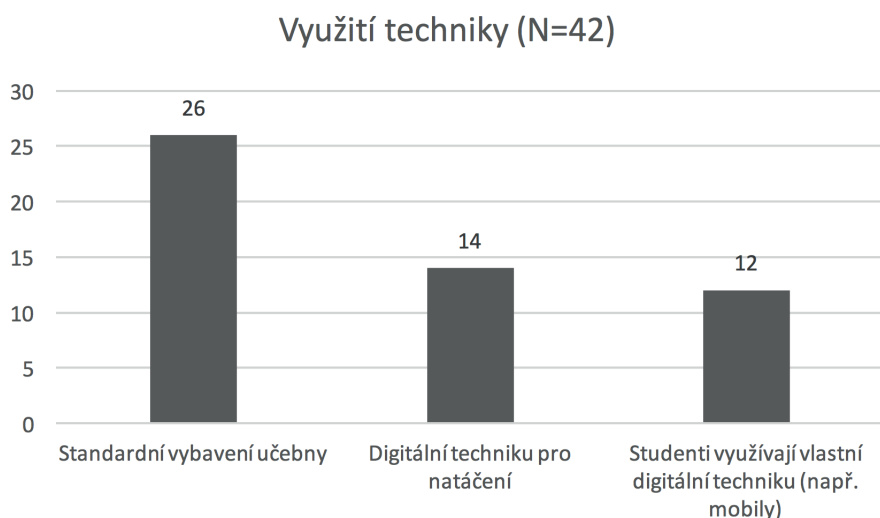
** nepoužívám metodické materiály*

** jiné*

Tato otázka je tzv. „multiple-choice“, která respondentům umožňuje vybrat více možností.

Všichni oslovení učitelé k výuce **využívají techniku**, a to především v rámci učebny – dataprojektor, DVD, televize nebo plátno. Ve výuce, a to ani v praktické, dnes již nikdo z oslovených pedagogů nevyužívá klasickou filmovou technologii. Naopak, většina pedagogů – celkem 21 (78 %) **se neobejde bez specializovaných softwarů**. Převládají postprodukční programy pro zpracování audiovizuálních záznamů (nejčastěji Windows Move Maker, opakovaně Adobe Premiere, méně často další: iMovie, Pinnacle, AudaCity, Corel, DaVinci Resolve, VirtualDub, SubFiles Workshop, Camtasia, Sony Vegas) a programy pro přehrávání audiovizuálního obsahu (většinou Windows Media Player, ojediněle VLC Media Player) a prezentace (Power Point, Prezi). **Graf č. 30 a č. 31**

graf č. 30

dotazníková otázka č. 33

*Technické zázemí výuky:
Prosíme uveďte, v jakém technickém zázemí pracujete a jaké technologie k výuce používáte.*

** standardní vybavení učebny (např. DVD, televize, dataprojektor, plátno)*

** technické pomůcky (např. prekinematografické aparáty, optické hračky, promítačky)*

** klasickou filmovou techniku pro natáčení*

** digitální techniku pro natáčení*

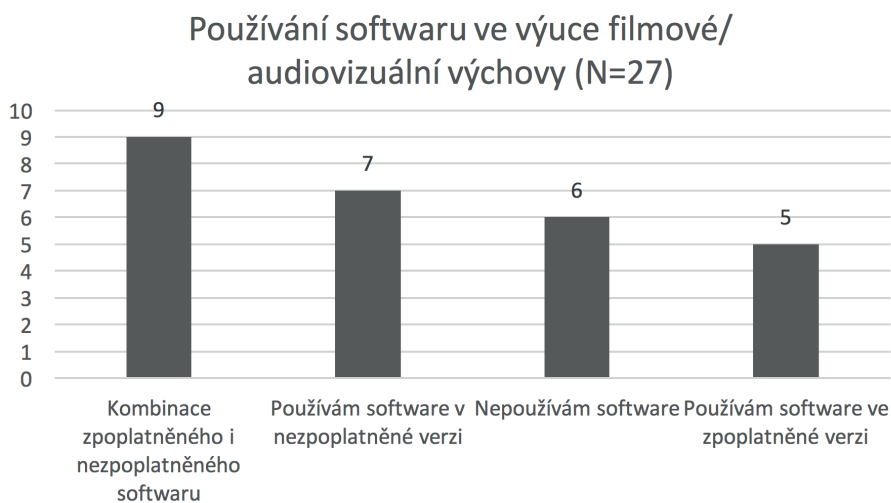
** studenti využívají vlastní digitální techniku (např. mobily)*

** žádnou techniku nevyužívám*

** jiné*

Tato otázka je tzv. „multiple-choice“, která respondentům umožňuje vybrat více možností.

graf č. 31

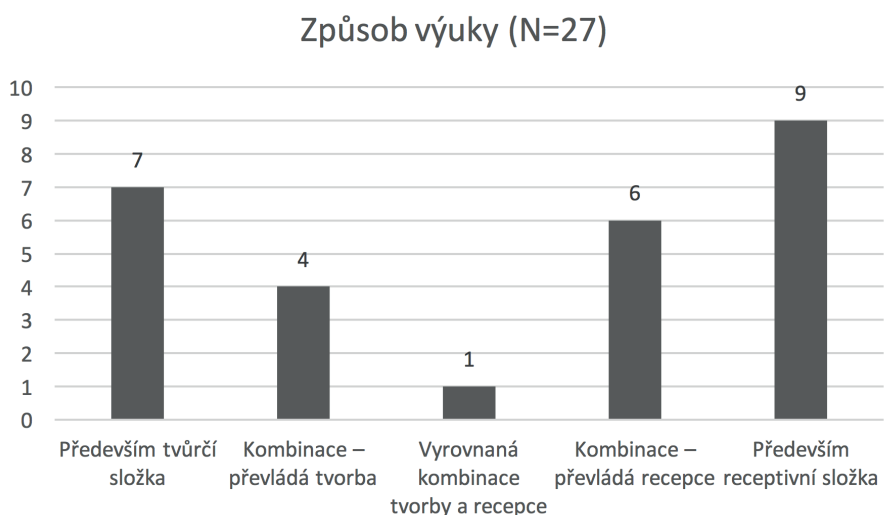
dotazníková otázka č. 34

Software:
Prosíme uveďte, zda a s jakým softwarem pracujete ve výuce.

- * používám software v nezpoplatněné verzi
- * používám software ve zpoplatněné verzi
- * používám kombinaci zpoplatněného i nezpoplatněného softwaru
- * nepoužívám software

Z hlediska vývoje oboru filmová/ audiovizuální výchova a jeho aktuální definici v Rámcových vzdělávacích programech je zajímavé zjištění, jaký je **podíl receptivní a praktické tvůrčí složky ve výuce** jednotlivých učitelů. Receptivní složka zahrnovala také analýzu filmu, teorii a historii filmu a kritickou reflexi. Průzkum ukázal, že většina učitelů vyučuje kombinace obou složek (11 učitelů, tj. 41 %), avšak v celkových číslech mírně dominují receptivní složky (16 škol - 59 %) **Graf č. 32**

graf č. 32

dotazníková otázka č. 30

Prosíme popište v procentech, jaký je poměr produkční a receptivní složky výuky.

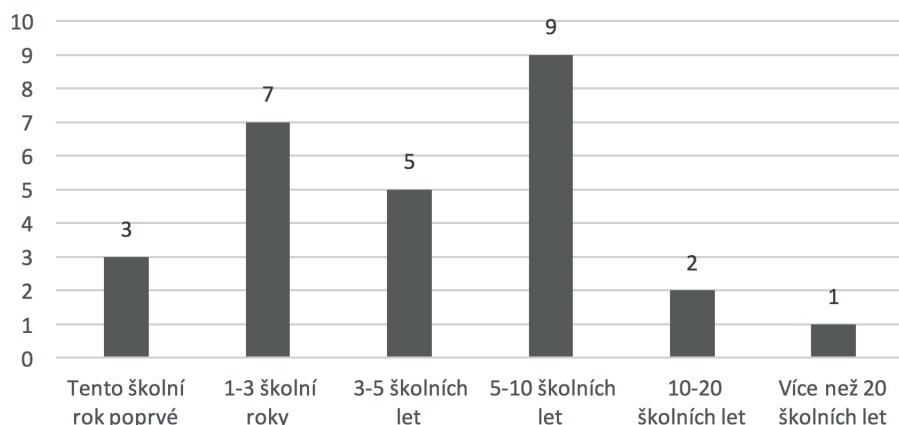
Z průzkumu vyplývá, že velká skupina pedagogů vyučuje obor filmová/ audiovizuální výchova teprve krátce. Ne více než tři roky FAV učí 37 % učitelů. Největší skupinu – 52 % – tvoří pedagogové „střední generace“, kteří obor vyučují 3-10 let. Nejzkušenější pedagogové vyučující filmovou/ audiovizuální výchovu 10 a více let jsou pouze 3 (tj. 11%). **Graf č. 33**

graf č. 33

Délka pedagogické praxe v oboru filmové/ audiovizuální výchovy (N=27)

dotazníková otázka č. 9

Jak dlouho filmovou/audiovizuální výchovu vyučujete?

Šetření také sledovalo, ve kterém roce pedagogové začali obor vyučovat.¹² Ukázalo se, že počet začínajících učitelů se zvyšuje od roku 2007, výrazněji pak v roce 2009, 2012, 2013, 2015, 2016.

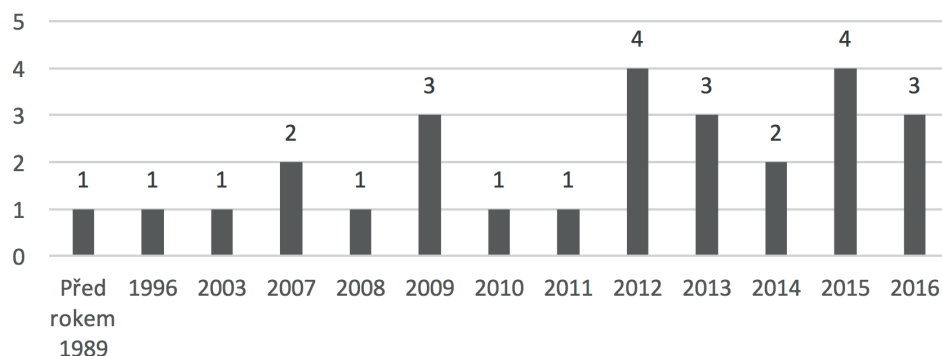
Graf č. 34

graf č. 34

Rok začátku výuky filmové/ audiovizuální výchovy (N=27)

dotazníková otázka č. 10

V jakém roce jste přibližně začal/a filmovou/ audiovizuální výchovu vyučovat?

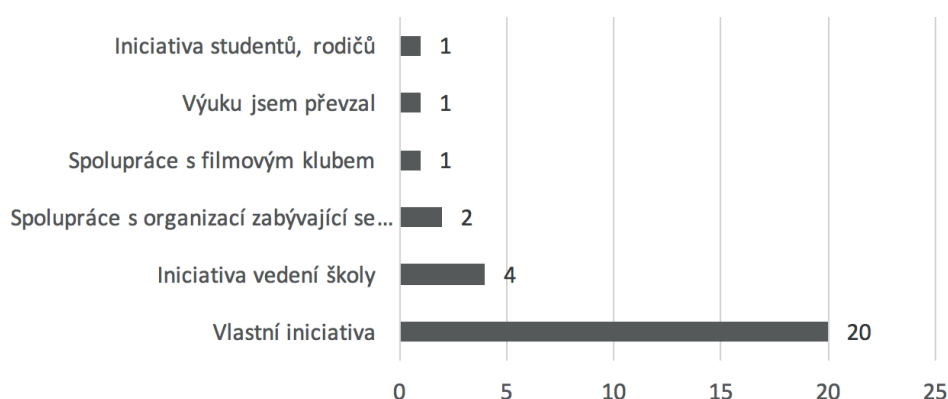

12 - Tento údaj nemusel být odvoditelný z délky pedagogické praxe z důvodu možných přestávek ve vyučování způsobených typicky z organizačních důvodů na škole nebo kvůli rodičovské dovolené apod.

Podstatnou otázkou výzkumu byla také okolnost, **jak pedagogové začali vyučovat filmovou/ audiovizuální výchovu**. Z odpovědí vyplývá, že zahájení výuky bylo v drtivé většině 20 případů (74 %) na školách iniciováno samotnými pedagogy. V mnohem menší míře byla výuka zahájena z iniciativy vedení školy (4 případy - 15 %), případně ve spolupráci s organizací specializující se na filmovou/ audiovizuální výchovu (2 případy - 8 %). V ojedinělých případech šlo o spolupráci s místním filmovým klubem, iniciativu studentů nebo rodičů a případně převzetí výuky po jiném pedagogovi. **Graf č. 35**

graf č. 35

Inicivace výuky filmové/ audiovizuální výchovy (N=29)

dotazníková otázka č. 11

Za jakých okolností jste začal/a filmovou/ audiovizuální výchovu vyučovat?

- * z vlastní iniciativy (film a audiovizuální mě zajímá)
- * zavedení vyučovacího předmětu iniciovalo vedení školy
- * výuku jsem převzal po jiném kolegovi
- * podnět přišel ze strany studentů nebo rodičů
- * podnět přišel ze strany organizace, která se filmovou/ audiovizuální výchovou zabývá a nabídla mi spolupráci
- * jiné

Tato otázka je tzv. „multiple-choice“, která respondentům umožňuje vybrat více možností.

Průzkum se dále zaměřil na **oborovou specializaci pedagogů**, které učí o filmu a audiovizu. Nepotvrdila se hypotéza, že nejvíce zastoupeni budou pedagogové výtvarné a estetické výchovy. Nejpočetnější skupinu vytvořili pedagogové českého jazyka a nejčastější kombinací je český jazyk – dějepis. Učitelů dějepisu naleznete v našem vzorku celkem 7. Následující nejpočetnější skupinu tvoří pedagogové výtvarné výchovy, kteří jsou 4. Podle očekávání tedy převažují pedagogové humanitních oborů, ale ve sledované skupině naleznete i 4 učitele technických oborů Matematika, Fyzika, Biologie a Základy techniky. Specifickou skupinu tvoří 2 pedagogové se specializací v oborech Audiovizuální technika a Dokumentární film. **Graf č. 36**

graf č. 36

Aprobace pedagogů, kteří vyučují filmovou/ audiovizuální výchovu¹³

Čj-D¹⁴	5	Nj-D	1
Čj-Zsv	2	Hs	1
Čj-Hv	1	F-Zt	1
Vv	2	M-Aj	1
Vv-Fj	1	M-F¹⁵	2
Vv-Rj	1	B-Tv	1
Ev-Hv-Aj	1	AvT/Dfilm	2
Rj-D-Zsv	1	Studium	2

dotazníková otázka č. 15

Upřesnění Vaší kvalifikace: Prosíme blíže popište, jakou vysokou školu a fakultu jste vystudoval/a...

* Obor: Postačí vypsání zkrácený obor studia např. „Český jazyk-Dějepis“

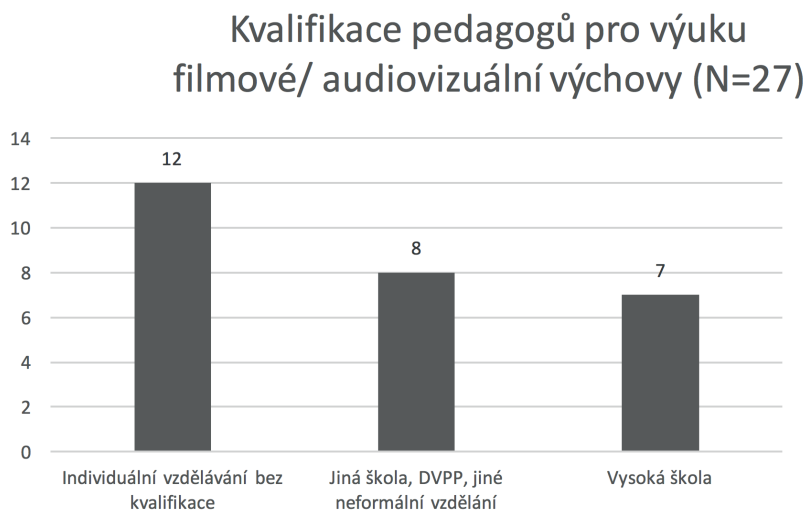
13 - Zkratky: Čj = Český jazyk, Zsv = Základy společenských věd, D = Dějepis, Hv = Hudební výchova, Vv = Výtvarná výchova, Fj = Francouzský jazyk, Rj = Ruský jazyk, Ev = Estetická výchova, Aj = Anglický jazyk, Nj = Německý jazyk, Hs = Humanitní studia, F = Fyzika, Zt = Základy techniky, M = Matematika, B = Biologie, Tv = Tělocvik, AvT = Audiovizuální technika, Dfilm = Dokumentární film, Studium = pedagog si doplňuje svou kvalifikaci.

14 - V jednom případě pedagog udal trojkombinaci Český jazyk – Dějepis – Filmová estetika.

15 - V jednom případě pedagog udal trojkombinaci Matematika – Fyzika – Informatika.

Vzhledem k tomu, že v České republice v současné době neexistuje vysokoškolské pracoviště, které by nabízelo výuku pedagogického oboru Filmové/ audiovizuální výchovy, není překvapivé, že 12 respondentů (44 %) uvedlo, že si znalosti doplňuje individuálně a žádné formální vzdělání v tomto oboru nemá. Celkem 8 učitelů (30 %) si doplňuje **vzdělání dalšími formami**, které velmi často nejsou akreditovány v systému dlouhodobého vzdělávání pedagogických pracovníků.¹⁶ Jen 7 učitelů (26 %) dokládá **vysokoškolské vzdělání v oboru**. Ve většině případů se jedná o dílčí předměty na vysokých školách pedagogického směru, případně o nepedagogické uměnovědné a umělecké obory.¹⁷ **Graf č. 37**

graf č. 37

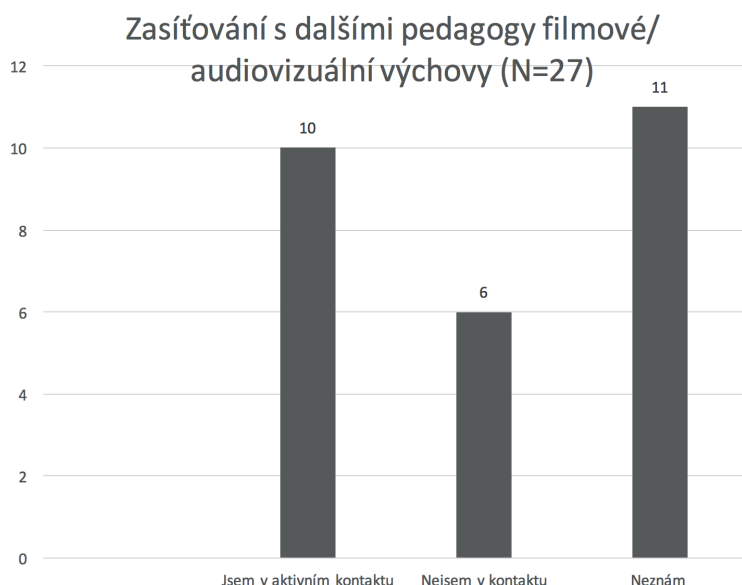
dotazníkové otázky č. 12

*Kde jste získal/a znalosti pro výuku filmové/ audiovizuální výchovy?
Prosíme vyplňte nejvyšší dosažený stupeň vzdělání.*

- * na vysoké škole
- * na jiné škole, nebo v kurzech DVPP, či v jiném neformálním vzdělávání
- * znalosti si doplňuji individuálně, žádné vzdělávání nebo kvalifikaci v oboru nemám
- * jiné

V průzkumu jsme se ptali také na to, zda se pedagogové znají či udržují **profesní kontakt s dalšími učiteli filmové/ audiovizuální výchovy**. V tomto bodě je patrná heterogenita odpovědí. Celkem 10 učitelů uvedlo, že jsou v aktivním kontaktu se svými kolegy. Pasivní znalost dalších pedagogů oboru uvedlo 6 učitelů. Žádné další učitelé nezná 11 respondentů. **Graf č. 38**

graf č. 38

dotazníková otázka č. 21

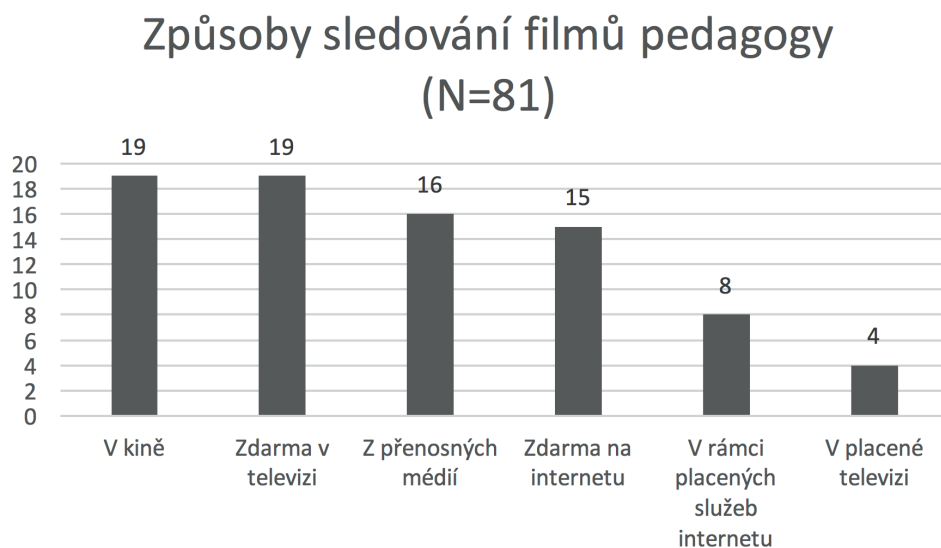
Znáte další pedagogy filmové/ audiovizuální výchovy a jste s nimi v aktivním profesním kontaktu?

16 - Takto učitelé upřesnili kurzy, kde získali vzdělání: Aeroškola, Medienforum Heidelberg, otevřené přednášky FAMU, Škola audiovizuální techniky Hradec Králové, Univerzita Palackého, Katedra dokumentární tvorby FAMU; vzdělávací programy festivalů (Ostrava-Picture, ZOOM, Letní filmová škola), spolek PANT, Educa24 agency a Člověk v tísni.

17 - Z pedagogů, kteří definují svou kvalifikaci v oboru Filmové/ audiovizuální výchovy jako vysokoškolské studium, dosáhlo 6 učitelů magisterského stupně vzdělání a jeden bakalářského. Respondenti uvedli tyto vysoké školy: Jihočeská univerzita, Univerzita Karlova, Masarykova univerzita, Univerzita Jana Amose Komenského a FAMU. Zde studovali tyto obory: Anglický jazyk, Matematika, Teorie a dějiny filmu a audiovizuální kultury, Český jazyk – Dějepis, Filozofie - Filmová věda, Francouzština – Výtvarná výchova, Animace a experimentální film, Informatika, Sociální a mediální komunikace a Učitelství estetické výchovy.

Doplňkově jsme se zajímali také o vlastní **divácké návyky pedagogů**. Podle odpovědí preferují pedagogové filmové/ audiovizuální výchovy ke sledování filmů kina, dále neplacené formy sledování v televizi, na počítači a přenosných médiích). Podstatně méně pak využívají placených audiovizuálních služeb jak na internetu, tak v televizi. **Graf č. 39**

graf č. 39

dotazníková otázka č. 20

Jakým způsobem Vy osobně sledujete nejčastěji filmy? Prosíme, vyplňte 3 nejčastější způsoby.

- * v kině
- * zdarma v televizi (televize, tv vysílání v PC nebo z domácího projektoru) zdarma na internetu
- * v placené televizi (placená kabelová televize, placené satelitní kanály)
- * v rámci placených služeb internetu (VOD, placené stahování filmů na internetu na DVD, VHS, blu ray apod.

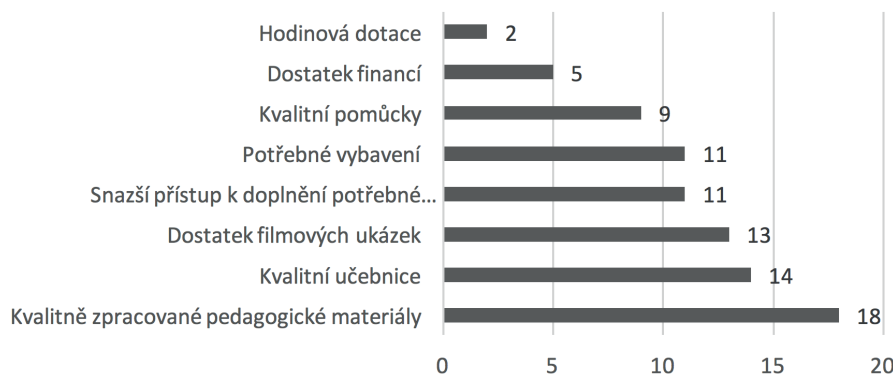
Tato otázka je tzv. „multiple-choice“, která respondentům umožňuje vybrat více možností.

4.4. VÝZNAM F/AV - PODMÍNKY PRO ROZVOJ OBORU

Průzkum v neposlední řadě zjišťoval, co by pedagogům, kteří vyučují filmovou / audiovizuální výchovu, nejvíce **pomohlo k rozvoji a zlepšení výuky**. Výsledky tohoto šetření dopadly diametrálně rozdílně, než když jsme se na podobnou věc ptaly zástupců škol, které filmovou / audiovizuální výchovu neučí (viz graf č. 15 a 16 *Chybějící kapacity pro zavedení výuku filmové/ audiovizuální výchovy na základních školách a gymnáziích*). Učitelé filmové/ audiovizuální výchovy již většinou nepotřebují bojovat o finance a hodinovou dotaci, ale podle svých odpovědí by uvítali především kvalitně zpracované **pedagogické materiály**, dostatek snadno dostupných připravených **filmových ukázek** a kvalitní **učebnice**. Na dalším místě se objevuje snazší přístup k získání kvalifikace v oboru filmová / audiovizuální výchova a potřebné vybavení. **Graf č. 40**

graf č. 40

Podmínky pro rozvoj a zlepšení výuky filmové/ audiovizuální výchovy (N=83)

dotazníková otázka č. 36

Co by Vám nejvíce pomohlo pro rozvíjení a zlepšování výuky filmové/ audiovizuální výchovy?

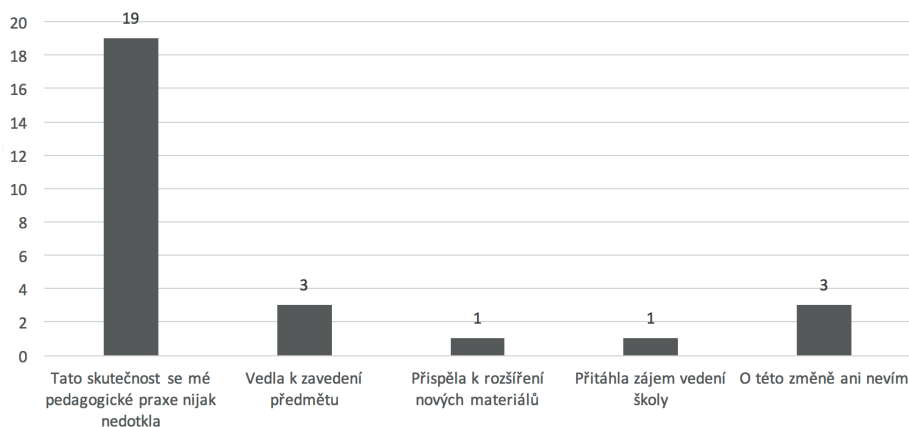
- * snazší přístup k doplnění potřebné pedagogické kvalifikace potřebné vybavení
- * hodinová dotace
- * dostatek financí
- * kvalitní učebnice
- * kvalitně zpracované pedagogické materiály kvalitní pomůcky
- * dostatek filmových ukázek
- * jiné

Tato otázka je tzv. „multiple-choice“, která respondentům umožňuje vybrat více možností.

Okrajově se průzkum zabýval také tím, jak je pedagogická praxe výuky filmové/ audiovizuální výchovy ovlivněna **existencí vzdělávacího oboru v Rámcových vzdělávacích programech pro základní vzdělávání a pro gymnázia**. Celkem 5 pedagogů (19 %) uvedlo pozitivní vliv přijetí filmové/ audiovizuální výchovy do těchto kurikulárních materiálů – ve 3 případech tato skutečnost vedla v zavedení předmětu, v 1 případě pedagog vnímá vliv na rozšíření nových materiálů pro výuku, v 1 případě tato změna způsobila zájem vedení školy o obor. **Graf č. 41**

graf č. 41

Vliv skutečnosti, že filmová audiovizuální výchova je součástí Rámcových vzdělávacích programů na pedagogickou praxi respondentů (N=27)

dotazníková otázka č. 40

Ovlivnila Vaši pedagogickou praxi skutečnost, že se obor filmová/ audiovizuální výchova se v letech 2009-2010 stal součástí Rámcových vzdělávacích programů pro základní školy a gymnázia?

- * ano, tato skutečnost byla impulzem nebo nutnou podmínkou pro to, abych začal/a vyučovat filmovou/ audiovizuální výchovu
- * tato skutečnost se mě pedagogické praxe nijak nedotkla filmovou/ audiovizuální výchovu bych vyučoval/a stejným způsobem
- * o tom, že je filmová/ audiovizuální výchova součástí Rámcových vzdělávacích programů nevím
- * jiné